

III Plan
d'Igualtat
ena Val d'Aran

Conselh Generau d'Aran

 **Servici d'Informacion e
Atencion ara Hemna**

Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones

ENSENHADOR

1. PRESENTACION	3
2. MARC NORMATIU	6
3. ANTECEDENTS: DÈTZ ANS DE POLITIQUES DE HEMNES EN ARAN	11
4. DIAGNÒSI	12
5. MARC CONCEPTUAU	30
6. PRINCIPIS D'ACTUACION	33
7. OBJECTIUS	35
8. ÈISHI ESTRATEGICS	36
9. METODOLOGIA	37
10. SEGUIMENT E AVALORACION	69
11. GLOSSARI	70
12. BIBLIOGRAFIA	82

PRESENTACION

Aguest nau Plan de Politiques de Hemnes 2016-2020, ei eth resultat deth compromís politic deth Conselh Generau d'Aran, que contunhe treballant damb era madeisha tesitura de luta sense trèva per ua societat aranesa a on hemnes e òmes poguen exercir de forma igualitària es sues libertats e expectatives en totes es dimensions dera vida, sense excepcion.

Hè 10 ans qu'eth Conselh Generau d'Aran, qualifiquèc coma prioritari enes sues politiques, era incorporacion dera perspectiva de genre enes sues linhas estrategiques. Atau siguec qu'er an 2006 s'elaborèc un prumèr projècte a on s'incorporèc en territòri eth SIAH, Servici d'Informacion e Atencion ara Hemna. Aguest constituïc eth fundament d'un procès sistemic a on era igualtat d'oportunitats entre hemnes e òmes èren es èishi transversaus dera sua politica.

En an 2007, s'impulsèc un prumèr Plan a on se manifestaue eth besonh d'arténher er equilibri territorial des politiques damb perspectiva de genre e de hemnes.

En an 2009, eth Conselh aprovèc un dusau Plan damb er objectiu de hèr mès vedible es besonhs e perspectives des hemnes dera Val d'Aran e contribuïr ara recuperacion deth protagonisme des hemnes araneses ena creacion d'ua Val deth sègle XXI.

Aué era nòsta intencion ei contunhar en tot velhar peth dessenh d'un nau Plan, que contemple naues estratègies e mos apròpe a ua societat cambianta. Damb aguest nau Plan s'establiessen es mecanismes e era metodologia de treball que hèn presenta era perspectiva de genre en totes es esfères. Es sòns principaus èishi estrategics se centren ena educacion e coeducacion autant ena escòla coma en d'auti espacis de sociabilizacion, era implicacion des mieis de comunicacion e eth foment dera participacion des entitats e es agents implicadi enes politiques d'igualtat damb era fin d'arténher coma país, era igualtat efectiva, treballar era prevencion e contunhar en tot lutar entà erradicar quinsevolha manifestacion de violéncia de genre.

Un Plan agil e avient ara realitat deth territòri que compde damb era participacion activa de totes es ens publics e privadi deth territòri e era adesion des Ajuntaments dera Val d'Aran.

QUÉ SON ES PLANS D'IGUALTAT?

Es plans d'igualtat son un conjunt ordenat de mesures, adoptades dempús d'amiar un diagnostic de situacion, tendentes a arténher era igualtat de tracte e d'oportunitats entre hemnes e òmes e a eliminar era discriminacion per rason de sèxe.

Es plans d'igualtat fixaràn es objectius d'igualtat a arténher, es estratègies e practiques a adoptar entara sua obtencion, atau coma er establiment de sistèmes eficaci de seguiment e avaloracion des objectius fixadi.

PERQUÉ EI DE BESONH UN PLAN D'IGUALTAT EN ARAN?

Maugrat era imposicion legislativa, nombrosi exemples de reconeishença formau e des progrèssi hèti enquiath moment, era igualtat de hemnes e òmes ena vida vidanta encara non ei ua realitat. Ena practica, hemnes e òmes non gaudissen des madeishi drets, donques persistissen desigualtats politiques, economiques e culturaus –per exemple, diferéncias salariaus e ua menor representacion ena política-. Aquestes desigualtats son eth resultat d'estructures sociaus que se fundamenten en nombrosi estereotips presents ena familha, era educacion, era cultura, enes mejans de comunicacion, en mon laborau e ena organizacion sociau, entre d'auti encastres.

Era administracion publica, donc, non sonque a era obligacion coma ocupadora, d'adoptar mesures entara igualtat d'oportunitats entre hemnes e òmes e entara prevencion e abordatge der assetjament sexuau e assetjament per rason de sèxe, senon que tanben coma dispensadora des servicis publics a era obligacion d'amiar poltiques publiques entà hèr efectiva era igualtat d'oportunitats entre hemnes e òmes.

Ei important enténer es politiques d'igualtat d'oportunitats coma conjunt de mesures entà hèr efectiu eth dret ara igualtat e ara non-discriminacion per rason de sèxe en toti es airaus, etapas e circumstàncies de vida, e arténher naues pautes de relacion entre hemnes e òmes basades en respècte e igualtat.

MARC NORMATIU

Era realitat demòstre que son fòrça es auanci que s'an produsit dempús de decènnis de treball encaminat a hèr efectiva era igualtat de genre. Pr'amor d'aguesta aparenta consolidacion, encara son evidentes es desigualtats que se cometen contra es hemnes ena nòsta societat.

Maugrat es objectius positius arthenhudi, son paupables es discriminacions que se cometen ena vida civila e en entorn familhau, çò que hè que parlem sonque d'èxits relatius.

Es factors que genèren majoritàriaments es desigualtats son es valors, credences, estereotips qu'aquerís era societat e que se plasmen enes emplecs e costums, atau coma reglaments, politiques e practiques que maugrat era sua aparenta neutralitat auien connotacions advèrses cap as hemnes.

Per tot açò, an estat de besonh leis qu'incorporèssen era perspectiva de genre enes que òc que s'avaloren es relacions de poder entre andús sèxes, en tot préner consideracion es repercussions d'un sistèma patriarcal e era influéncia positiva d'ua societat motivada pera igualtat de sèxe.

A nivèu mondial son fòrça es normes en matèria d'igualtat de genre e d'empament des drets dera hemna, auanci qu'an promoigut era prevencion dera discriminacion e coma conseqüéncia er auanç cap a ua societat mès igualitària.

BRÈU REPÀS:

NORMA INTERNACIONAU

1945 Carta dera ONU.

1967 Declaracion sus era Eliminacion dera Discriminacion contra era Hemna.

1979 Convencion entara Eliminacion de totes es formes de discriminacion contra era Hemna, CEDAW.

Conferéncias mondias sus era hemna, celebrades en marc dera ONU, era prumèra d'eres celebrada en Mexic en an 1975, e es posteriores en Copenague en 1980, en Nairobi en 1985 e Pequín en 1995.

1995 Declaracion e Plataforma d'Accion dera IV Conferéncia Mondiau sus era Hemna.

1950 Conselh d'Euròpa, aprobacion deth Convèni entar emparament des drets umans e des libertats fundamentaus.

1961 Conselh d'Euròpa, adòpte era Carta social europèa, que complèta eth Convèni entar emparament des drets umans e des libertats fundamentaus.

Recomanacion R(98) 14 deth Comitè de Ministres enes estats membres sus era transversalitat deth principi d'igualtat.

Declaracion mondiau dera IULA, Union Internacionau d'Autoritats locaus (IULA) sus es hemnes en govèrn locau, der an 1998.

Carta Europèa entara igualtat de hemnes e òmes ena vida locau, elaborada e promoiguda peth Conselh de Municipis e Regions d'Euròpa e es sòns associadi en periòde 2005 – 2006.

NORMA EUROPEÀ

En marc dera Union Europèa an d'èster destacadi, entre d'auti, eth Tractat d'Amsterdam de 1997 qu'en modificar eth Tractat de Roma de 1957, constitutiu dera Comunitat Europèa, includís ua referéncia especifica ara igualtat entre er òme e era hemna coma mission dera Comunitat e incorpòre er objectiu d'eliminar es desigualtats entre er òme e era hemna e promòir era sua igualtat, qu'aurà d'inspirar totes es accions e politiques comunitàries.

Tractat de Niza 2001

Tractat dera Union Europèa a on se convertís eth principi d'igualtat en un ben comunau dera UE.

TFUE, Tractat de foncionament dera Union Europèa, a on s'introduís eth principi d'igualtat e non-discriminacion en diuèrses parts deth sòn articulat.

Carta des drets fundamentaus dera UE a on tanben ei present eth principi d'igualtat e era proibicion dera discriminacion, damb efèctes juridics des der an 2010.

IV Programa d'accion comunitària (1996-2000) a on s'introduís concèptes coma er empoderament e era transversalitat e se parle d'introduir era perspectiva de genre en totes es actuacions publicues.

2001-2005, se definís era Estratègia marc comunitària entara igualtat de genre.

2006-2010, Plan de treball entara igualtat entre es hemnes e es òmes.

2010-2015, Estratègia dera Comission Europèa entara igualtat entre hemnes e òmes.

2011-2020, Pacte Europèu entara igualtat de genre.

Comunicacion deth 5 de març de 2010 cridada Carta dera hemna.

Fin finau, Era Euròpa 2020, ua estratègia entà un creishement sostenible, intelligent e integrador.

NORMA DER ESTAT ESPANHÒU

Era Constitucion Espanhòla, establís era igualtat deuant era lei, sense que pogue prevàler cap de discriminacion per rason de sèxe. Ath delà d'açò, establís era obligacion des poders publicus de velhar per ua libertat e igualtat reau e efectiva.

Reau Decret Legislatiu 5/2015, de 30 d'octobre,

Reau Decret Legislatiu 5/2015, de 30 d'octobre, s'apròve eth tèxte rehonut der estatut basic deth treballador public.

Era Lei Organica 3/2007, de 22 de març, entara Igualtat Efectiva de Hemnes e Òmes (LOIEDH), ena sua exposicion de motius contemple eth plen reconeishment dera igualtat formau dauant dera lei. Establís er objècte d'aguesta lei: hèr efectiu eth dret dera igualtat de tracte e d'oportunitats entre hemnes e òmes, en quinsevolh des àmbits dera vida e singularament enes esfères politiquas, civiu, laborau, economica, sociau e culturau.

Ad aguesti efèctes, era Lei establís principis d'actuacion des Poders Publics, regule es drets e déuers des persones fisiquas e juridiquas, autant publiques coma privades, e prevé mesures destinades a eliminar e corregir enes sectors publics e privadi, tota forma de discriminacion per rason de sèxe.

Era Lei Organica 3/2007 entara Igualtat Efectiva de Hemnes e Òmes prevé un estrument de fòrça valor entà propiciar era arthenuda d'aguest objectiu: es plans d'igualtat.

NORMA AUTONOMICA

Lei 17/2015, deth 21 de junhsèga, d'igualtat efectiva de hemnes e òmes, Parlamen de Catalunya.

Preambul

Entà d'arténher ua igualtat efectiva de hemnes e òmes, aquesta lei vò reforcillar es mesures e es mecanismes entà arténher qu'es poders publics de Catalonha pòrten e tèrme politiquas e actuacions adreçades a erradicar eth fenomèn dera desigualtat entre hemnes e òmes, que place as hemnes en ua situacion de subordinacion e desavantatge sociau e economic respècte des òmes e qu'impedís qu'es hemnes exercisquen plenaments aguesti drets coma ciutadanes.

En definitiva, aguesta lei a d'autrejar un benefici entà toti, hemnes e òmes, pr'amor qu'a de perméter bastir naues pautes de relacion entre hemnes e òmes, basades en respècte e era igualtat, e tanben contribuïr a melhorar era societat e hèr-la mès democratica, justa e solidària.

Estatut d'Autonomia de Catalonha der an 2006, eth quau incorpòre era igualtat e se pronóncie sus eth reconeishment des drets dera hemna en diuèrsi punts deth sòn articulat.

Lei 5/2008 deth 24 d'abriu, des drets des hemnes a erradicar era violéncia masclista.

Lei 13/2008 deth 5 de noveme, dera presidéncia dera Generalitat e deth Govèrn.

Lei 26/2010 deth 3 d'agost, de regim juridic e de procediment des administracions publiques de Catalonha.

Lei 11/1989 deth 10 de junshèga, de creacion der ICD, "Institut Català de la Dona".

1989-1992: I Plan d'actuacion deth Govèrn dera Generalitat entara igualtat d'oportunitats entàs hemnes.

1994-1996: II Plan d'actuacion deth Govèrn dera Generalitat entara igualtat d'oportunitats entàs hemnes.

1998-2000: III Plan d'actuacion deth Govèrn dera Generalitat entara igualtat d'oportunitats entàs hemnes.

2001-2003: IV Plan d'actuacion deth Govèrn dera Generalitat entara igualtat d'oportunitats entàs hemnes.

IV Plan d'Accion e desenvolopament des politiques de hemnes a Catalonha 2005-2007

Plan de politiques de hemnes deth Govèrn dera Generalitat de Catalonha 2008-2011.

ANTECEDENTS: DÈTZ ANS DE POLITIQUES DE HEMNES EN ARAN

2006: Eth govèrn d'Aran instaure eth SIAH, Servici d'Informacion e Atencion ara Hemna.

2007: I Plan de Politiques de hemnes.

2008: Aprobacion deth II Plan de Politiques de Hemnes (2009-2011). Conselh de Govèrn de 4 de mai 2009.

2009: I Plan d'Actuacion Sociau des Servicis Sociaus. Conselh de Direccion deth SABS, Servici Aranés deth Benèster e Salut de 17 de hereuèr de 2009.

2009: Adesion ath programa d'Agents Locaus d'Igualtat dera Diputacion de Lhèida e incorporacion der agent d'igualtat d'oportunitats ara institucion. Conselh de govèrn de 6 d'abriu de 2009.

2009: Protocòl d'actuacion entara atencion integrau des victimas dera violéncia de genre e masculista en Aran. Aran Salut acta num. 264, 30 d'abriu de 2009.

2011: Protocòl contra es conductes abusives en trabalh deth CGA, Conselh Generau d'Aran: assetjament sexuau, per rason de sèxe, per orientacion sexuau e d'auti tipas de mobbing". Conselh de govèrn de 21 de març 2011.

2011-2015: I Plan d'Igualtat d'Oportunitats e Politiques de Hemnes deth Conselh Generau d'Aran.

2016: Carta de compromís, deth sindic Aran, adreçada a toti es trabalhadores e treballadors deth Conselh a on s'informèc dera voluntat d'iniciar eth Plan d'Igualtat deth Conselh Generau d'Aran.

2016: Creacion dera Comission entara igualtat en Conselh Generau d'Aran.

2016: I Plan d'igualtat en Conselh Generau d'Aran.

2016: Elaboracion deth III Plan d'Igualtat en Aran 2016 -2020.

DIAGNÒSI

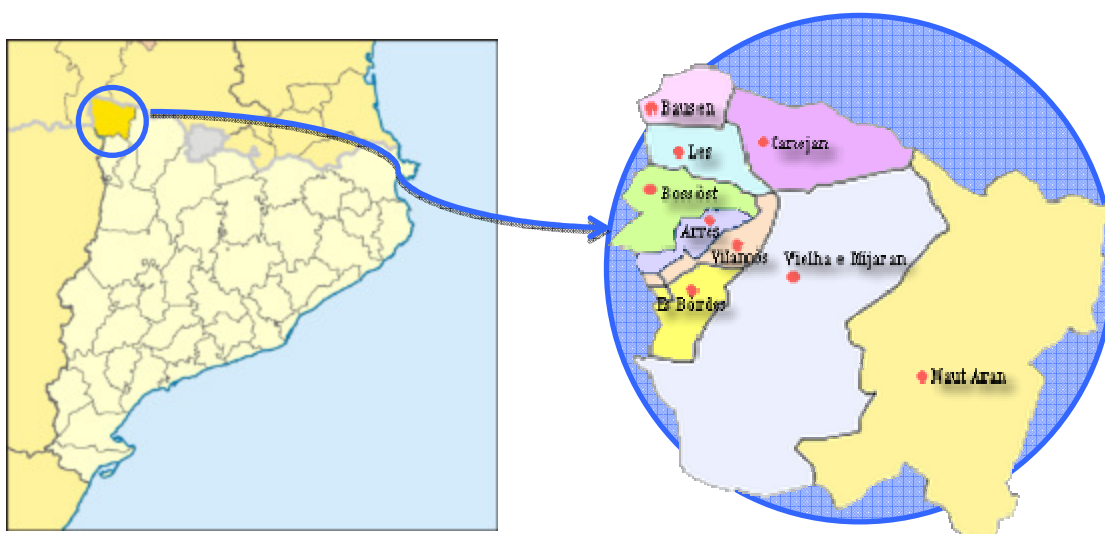
Contèxte territorial

Era Val d'Aran ei plaçada ena vessant septentrionau dera cadia Pirenenca. Entornejada de montanhes de mès de 3.000m d'altitud limite ath nòrd damb es departaments francesi dera Nauta Garona e Arièja, ar oèst damb Aragon e Nauta Garona, ath sud damb Alta Ribagòrça peth túnel de Vielha e ar èst se comuniqua damb Palhars Sobirà peth Pòrt dera Bonaigua.

Ei lèu lèu un carrat de 620,47 km².

Era sua configuracion fisica ei mercada pera Val deth Garona enquia Es Bòrdes, que seguís ua orientacion E-W, orientacion que càmbie posteriorament entara orientacion S-N.

Era poblacion dera Val d'Aran ei distribuïda en 33 pòbles plaçadi en hons dera val deth Garona. Era division geopolitica dera Val d'Aran compren aguesti pòbles en sies "terçons" a on i demoren es lèu 10.000 poblants deth parçan.

Situacion geografica dera Val d'Aran.

Municipis e pòbles dera Val d'Aran.

Municipi	Pòbles
1.- Arres	Arres de Jos, Arres de Sus e era Bordeta
2.- Bausen	Bausen, Pontaut e Pònt de Rei
3.- Bossòst	Bossòst
4.- Canejan	Bordius, Campespin, Canejan, Cassenhau, era Moron e era Mòla, Pontaut, Porcingles, Pradet, e Sant Joan de Toran
5.- Es Bòrdes	Arró, Begós, Benós e es Bòrdes
6.- Les	Les
7.- Naut Aran	Arties, Bagergue, Garòs, Gessa, Montgarri, Salardú, Tredòs, Unha e Vaquèira.
8.- Vielha e Mijaran	Vielha, d'Arròs e Vila, Aubèrt, Betren, Mont, Montcorbau, Betlan, Escunhau, Gausac e Vilac
9.- Vilamòs	Vilamòs

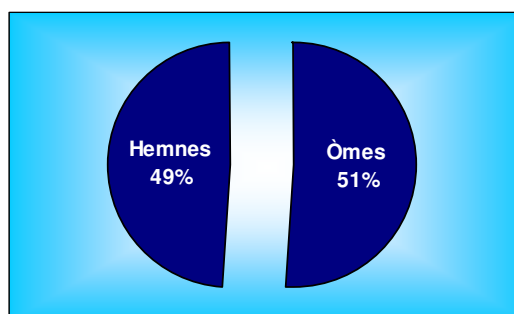
Era forma tradicionau de division territoriala son es terçons, que son es circumscripcions electoraus deth Conselh Generau d'Aran:

- Quate Lòcs
- Irissa
- Marcatosa
- Arties e Garòs
- Pujòlo
- Castièro

Contèxte demografic

Segontes donades der Idescat an 2015, ena Val d'aran i conviuen 9.926 abitants des quaus et 49% son hemnes e eth 51% son òmes. Per tant podem parlar d'ua populacion paritària en çò que hè ath sèxe.

Poblacion	
Òmes	5.046
Hemnes	4.880
TOTAU	9.926

Poblacion ena Val d'Aran.

Hònt: elaboracion a compdar deth padron d'abitants, donades IDESCAT.

Era màger part dera poblacion aranesa se tròbe en Vielha e Mijaran, ja qu'eth 54,9% des abitants dera Val son plaçadi en aquest municipi, cau auer en compde qu'aguesta zòna includís eth caplòc dera Val d'Aran.

Podem veir qu'es auti municipis qu'an mès nombre d'abitants son Naut Aran (17,7%), Bossòst (11,5%), Les (9,6%) e es Bòrdes (2,4%).

Es auti municipis an un percentatge mès petit de poblacion coma se pòt veir ena següenta taula.

Poblacion totau per municipis, 2015.

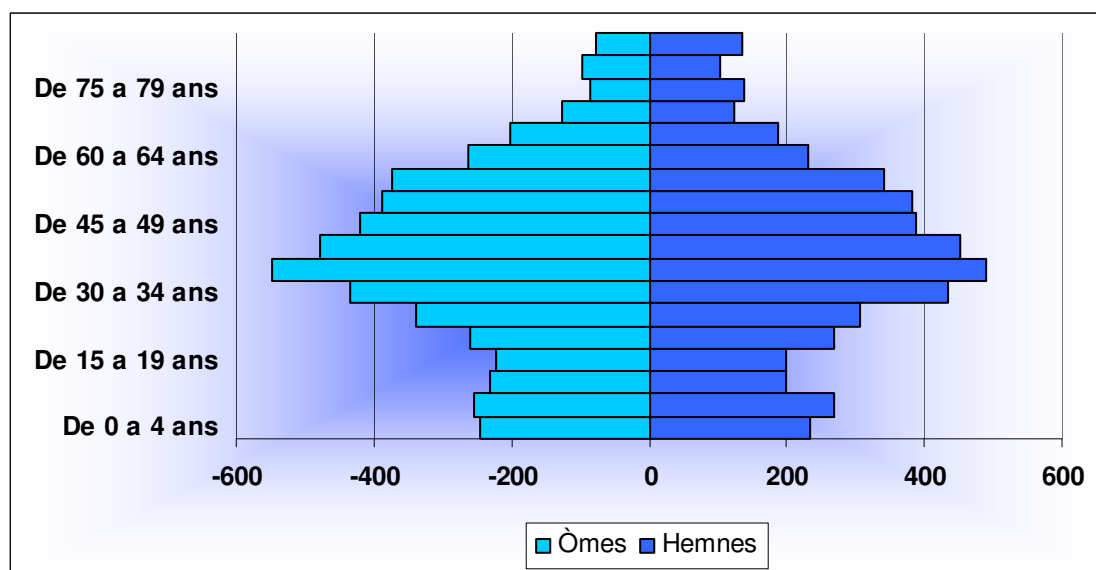
Municipi	2015	Percentatge
<u>Arres</u>	67	0,7
<u>Bausen</u>	58	0,6
<u>Bòrdes, Es</u>	237	2,4
<u>Bossòst</u>	1.137	11,5
<u>Canejan</u>	100	1,0
<u>Les</u>	953	9,6
<u>Naut Aran</u>	1.760	17,7
<u>Vielha e Mijaran</u>	5.450	54,9
<u>Vilamòs</u>	164	1,6
TotaluVal d'Aran	9.926	100

Hònt: elaboracion a compdar deth padron d'abitants de 2015, donades IDESCAT.

Poblacion per sèxe e edat . 2015

Edat	Òmes	Hemnes	Totau
De 0 a 4 ans	246	234	480
De 5 a 9 ans	254	268	522
De 10 a 14 ans	230	199	429
De 15 a 19 ans	222	199	421
De 20 a 24 ans	261	269	530
De 25 a 29 ans	338	307	645
De 30 a 34 ans	433	434	867
De 35 a 39 ans	548	489	1.037
De 40 a 44 ans	479	452	931
De 45 a 49 ans	421	389	810
De 50 a 54 ans	387	382	769
De 55 a 59 ans	372	340	712
De 60 a 64 ans	264	231	495
De 65 a 69 ans	201	187	388
de 70 a 74 ans	127	123	250
De 75 a 79 ans	87	138	225
De 80 a 84 ans	98	104	202
De 85 anse mès	78	135	213
Totau	5.046	4.880	9.926

Hònt: IDESCAT. Padron municipau d'abitants.

Hònt: IDESCAT. Padron municipau d'abitants.

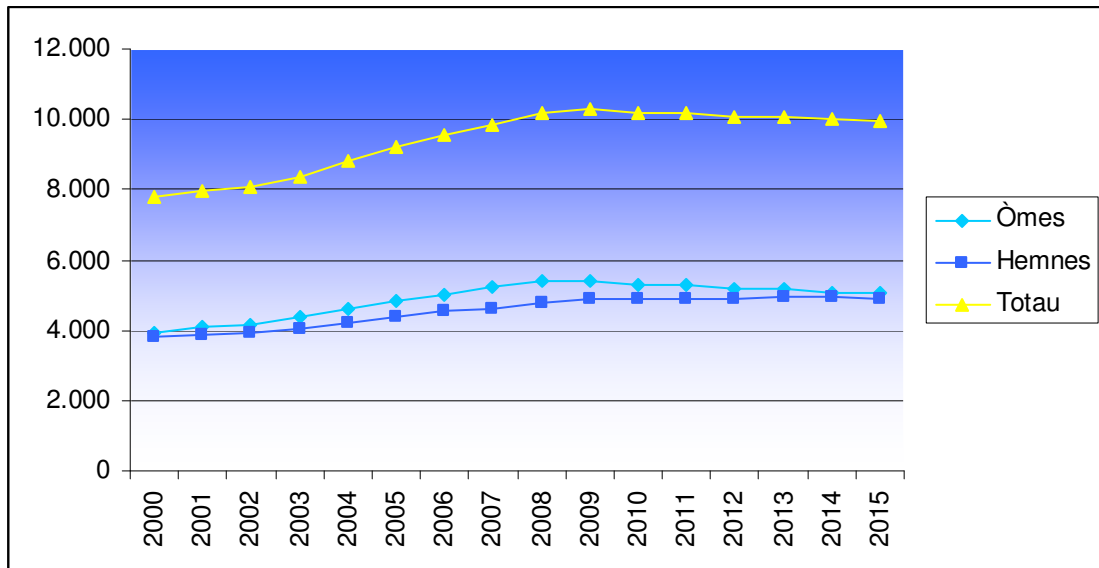
En grafic anterior vedem era piramida demografica dera Val d'Aran segontes era estadistica de poblacion de 2015 recuelhuda per Institut d'Estadistica de Catalonha, mos mòstre ua estructura per edats, dera que podem extrèir era informacion qu'era poblacion dera Val d'Aran relativaments ei mès joena qu'era de d'auti municipis catalans, destacant es intervalus d'edat de 30 a 44 ans e qu'enes disparièrs intervalus existís parietat en sèxe.

En aquest sentit era poblacion masculina, per un percentatge fòrça petit, ei lèu lèu en tota era piramida de poblacion, per dessus dera poblacion femenina mès ei a compdar des 75 ans a on se trinque era dinamica.

Creishement de poblacion per an e sèxe

An	Omes	Hemnes	Totau
2000	3.950	3.829	7.779
2001	4.070	3.868	7.938
2002	4.162	3.925	8.087
2003	4.357	4.016	8.373
2004	4.612	4.220	8.832
2005	4.855	4.364	9.219
2006	5.027	4.527	9.554
2007	5.206	4.609	9.815
2008	5.410	4.784	10.194
2009	5.388	4.907	10.295
2010	5.297	4.909	10.206
2011	5.294	4.898	10.192
2012	5.169	4.887	10.056
2013	5.169	4.921	10.090
2014	5.071	4.922	9.993
2015	5.046	4.880	9.926

Hònt: IDESCAT.
Padron municipau d'abitants.

Hònt: IDESCAT. Padron municipau d'abitants.

Era poblacion aranesa creishec fòrça pendent era decada des 60 e continuèc damb era madeisha intensitat enquiara decada des 90. Seguint era madeisha dinamica de tot eth territòri catalan, era poblacion aranesa torne a créisher a compdar der an 2004 damb era arribada de persones immigrades de desparières procedéncias.

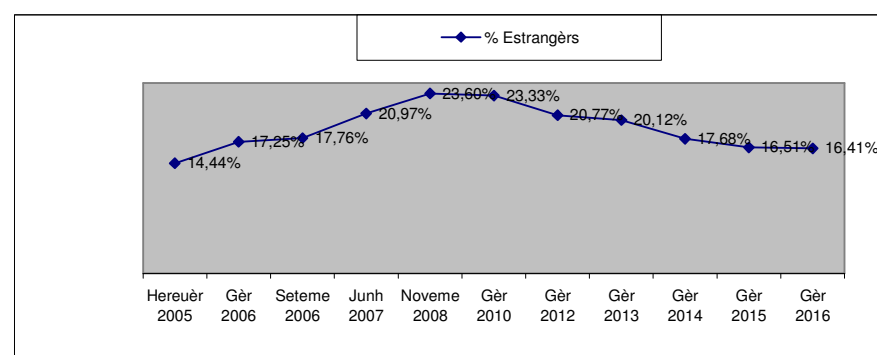
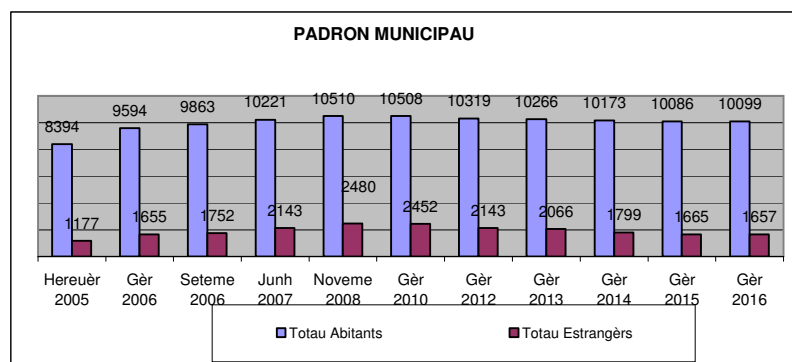
A compdar der an 2002 eth nombre de hemnes respècte as òmes comence a amendrir e ei en an 2011 a on torne er equilibri de poblacion entre genres.

Era Val d'Aran non a estat un territori alièn ara arribada de persones immigrantes senon qu'a estat testimoni de cambis imminents ena sua estructura social.

ESTUDI COMPARATIU PADRONS MUNICIPALS

VAL D'ARAN

	Totau	Totau	%	UNIÓ	EURÒPA	RÈSTA	AFRICA	AFRICA	TOTAU	AFRICA	AFRICA	AFRICA	AFRICA	TOTAU	ÀSIA	OCEANIA	D'AUTI
	Abitants	Estrangers	Estrangers	EUROPÈA	DER EST	D'EURÒPA	DETH NÒRD	Subsaharian	OCCIDENTAU	AFRICA	DETH NÒRD	E CARIB	SUD	AFRICA	ÀSIA	OCEANIA	D'AUTI
Hereuèr 2005	8394	1177	14,44%	174	243	2	324	6	0	330	7	44	371	422	2	1	0
Gèr 2006	9594	1655	17,25%	243	438	2	405	7	0	412	7	53	487	547	11	1	1
Seteme 2006	9863	1752	17,76%	266	468	2	433	5	0	442	5	56	504	566	12	1	0
Junh 2007	10221	2143	20,97%	902	47	3	492	4	0	496	7	69	595	671	22	2	0
Noveme 2008	10510	2480	23,60%	1094	57	1	535	6	0	541	8	95	649	752	33	2	0
Gèr 2010	10508	2452	23,33%	1099	51	1	539	7	0	546	7	101	618	726	26	2	0
Gèr 2012	10319	2143	20,77%	1017	62	1	408	5	1	414	6	95	505	606	37	4	1
Gèr 2013	10266	2066	20,12%	969	68	1	392	5	1	398	8	114	474	596	31	3	0
Gèr 2014	10173	1799	17,68%	917	64	1	324	7	1	332	10	92	344	446	36	3	0
Gèr 2015	10086	1665	16,51%	894	67	1	272	8	0	280	9	76	296	381	41	1	0
Gèr 2016	10099	1657	16,41%	923	66	1	276	9	1	286	7	71	263	341	39	1	0

Era Val d'Aran receptor de fluxes migratòris, a estat testimoni de cambis imminents ena sua estructura social, hèt que l'a amiat a préner determinacions ena gestion e administracion enes sues politiques entà afrontar es nombrosi rèptes d'ua societat modèrna e coesionada.

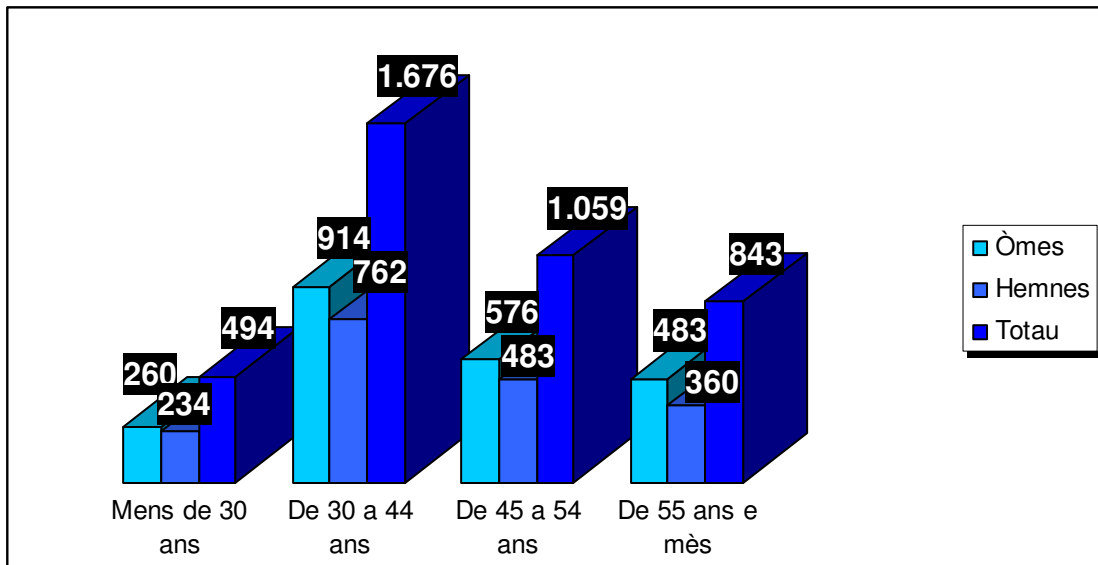
Trebalh

Afiliats ara Seguretat Sociala 2016

	Òmes	Hemnes	Totau
Mens de 30 ans	260	234	494
De 30 a 44 ans	914	762	1.676
De 45 a 54 ans	576	483	1.059
De 55 ans e mès	483	360	843
Totau	2.233	1.839	4.072

Unitats: Afiliats.

Hont: Idescat.

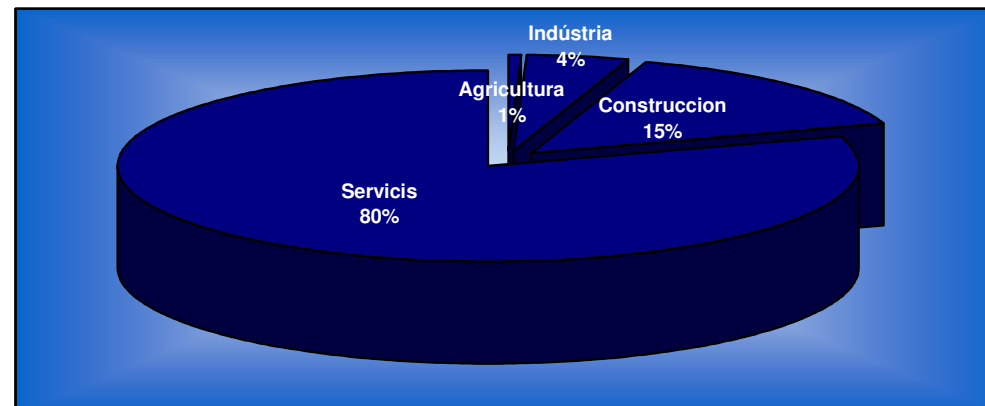

Afiliats ena Seguretat Sociala. Per sèxe e edat en Aran. Seteme 2016

Afiliacions ath règim generau dera S.S. Per sectors. Seteme 2016

Trebalh	Aran
Agricultura	16
Indústria	103
Construccion	370
Servicis	1.940
Totau	2.429

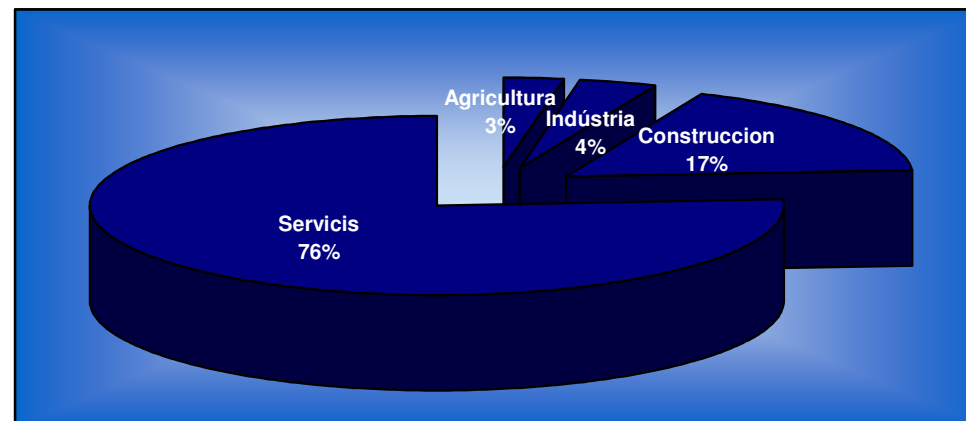
Hont: Departament de Trebalh, Ahèrs Socials e Familhes

Afiliacions ath règim d'autonoms dera S.S. Per sectors. Seteme 2016

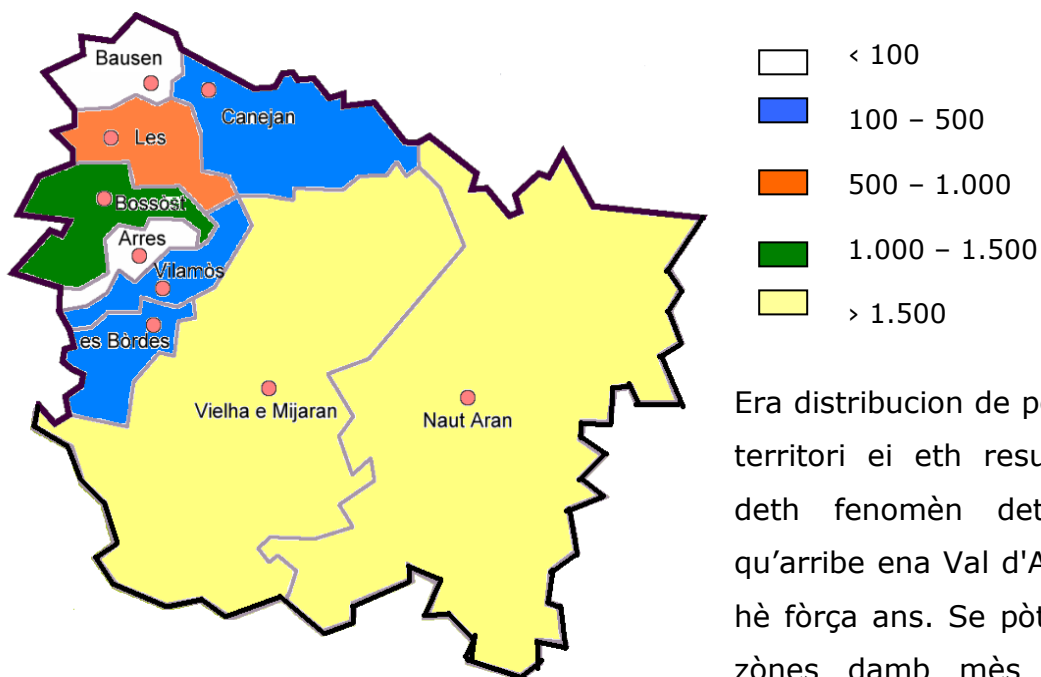
Trebalh	Aran
Agricultura	28
Indústria	39
Construccion	183
Servicis	796
Totau	1.046

Hont: Departament de Trebalh, Ahèrs Socials e Familhes

Era economia aranesa s'a basat tradicionauments ena ramaderia e ena espleita forestau. Maugrat açò, actuauments ei eth torisme (au en iuèrn coma en estiu) eth motor dera economia dera Val, per tant eth sector a on trampam major ocupacion ei en servici.

Era dubertura deth tunèl de Vielha e era estacion d'esquí de Baqueira Beret, an estat elements claus ena transformacion economica deth parçan.

Era distribucion de poblacion en territori ei eth resultat sustot deth fenomèn deth torisme qu'arribe ena Val d'Aran des de hè fòrça ans. Se pòt veir qu'es zònes damb mès populacion

corresponen as zònes mès actives toristicament: en cas deth Baish Aran (qu'includís Bossòst e Les) qu'ei basat en un torisme fòrça mès comerciau (torista francés), e un torisme mès variat ena rèsta dera Val, e sustot ena part de Vielha e Mijaran e Naut Aran qu'ei encarat as activitats relacionades damb era nhèu.

Caumatge registrat per sèxe

	Sèxe		
	Òmes	Hemnes	Totau
2005	42,9	56,8	99,7
2006	50,9	58	108,9
2007	63,5	68,5	132
2008	116,7	80,3	197
2009	232,7	144,8	377,5
2010	227,5	170,1	397,6
2011	249,8	196,3	446,2
2012	273,7	195,9	469,6
2013	249,1	205,2	454,2
2014	223,4	201,5	424,9
2015	203,2	196,7	399,9

Era evolucion deth caumatge enes darrèri ans se caracteritze per un considerable augment de caumatge masculin.

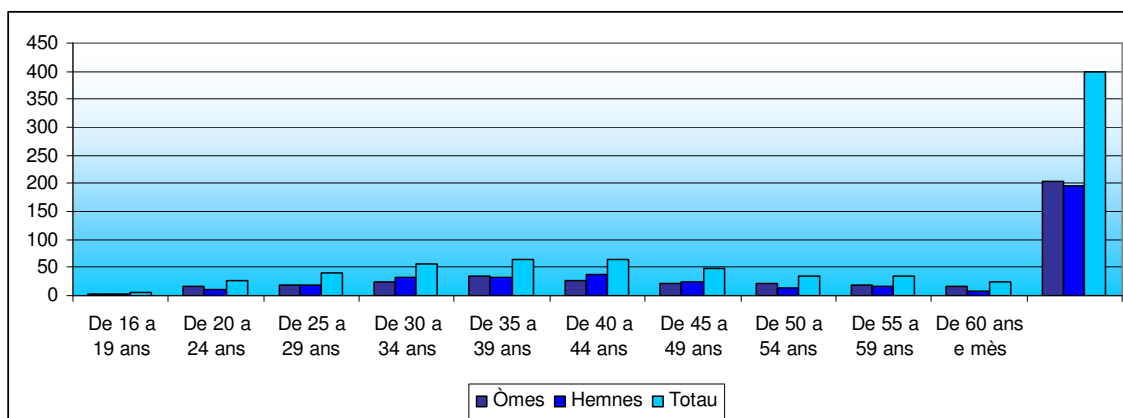
A compdar der an 2007 enquia donades actuaus vedem com eth caumatge afècte mès as òmes qu'as hemnes. Actuaments era afectacion ei mès moderada.

MANQUE QUADRE QUE ME L'Ê MINJAT

Caumatge registrat per sexe i edat. 2015

Edat	Sexe		
	Òmes	Hemnes	Totau
De 16 a 19 ans	3,6	2,7	6,3
De 20 a 24 ans	15,3	11,6	26,8
De 25 a 29 ans	19,7	19,2	38,9
De 30 a 34 ans	24,3	31,8	56
De 35 a 39 ans	33,8	31,7	65,5
De 40 a 44 ans	26	37,1	63,1
De 45 a 49 ans	22,5	25,2	47,7
De 50 a 54 ans	21,5	13,6	35,1
De 55 a 59 ans	19,5	15,9	35,4
De 60 ans e mès	17,2	8	25,2
Totau	203,2	196,7	399,9

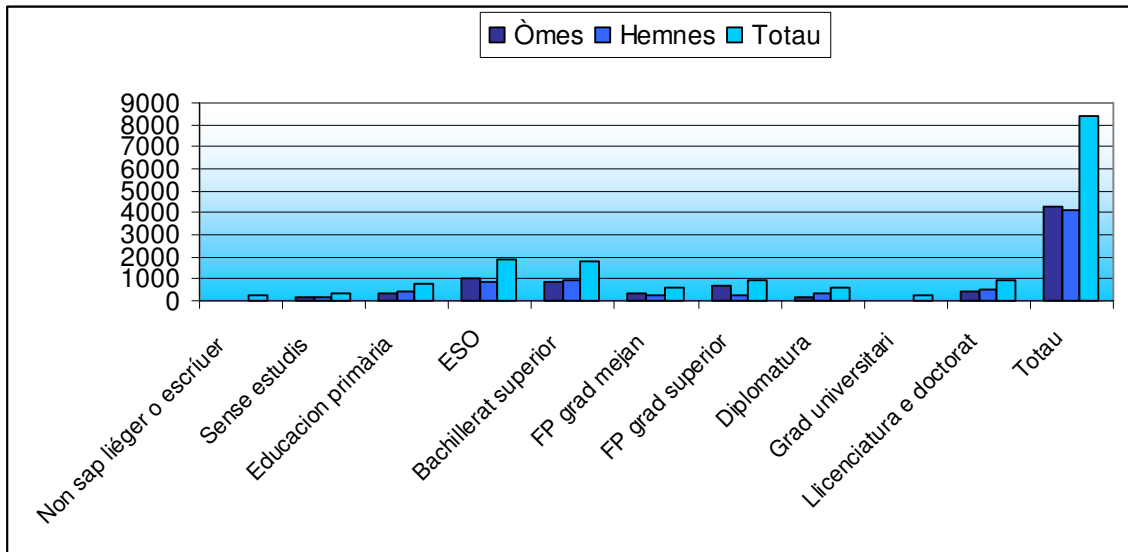
Hònt: Departament de Trebalh, Ahèrs Sociaus e Familhes

En aquesta taula podem observar coma, en tèrmes generaus, eth caumatge afècte mès as òmes deth territòri que non as hemnes. Totum era tasa de caumatge de hemnes en edats comprenudes entre 30 e 50 ei per dessus as des òmes. E qu'es hemnes de 40 a 44 ans son es que mès patissen eth caumatge.

Poblacion de 16 ans e mès segons nivèu d'instruccion e sèxe. 2011

	Òmes	Hemnes	Totau
Non sap lièger o escriuer	..	..	293
Sense estudis	158	192	350
Educacion primària	354	451	805
ESO	1.024	862	1.885
Bachillerat superior	829	976	1.805
FP grad mejan	346	231	577
FP grad superior	676	249	925
Diplomatura	199	375	574
Grad universitari	..	..	222
Llicenciatura e doctorat	416	542	958
Totau	4.318	4.077	8.395

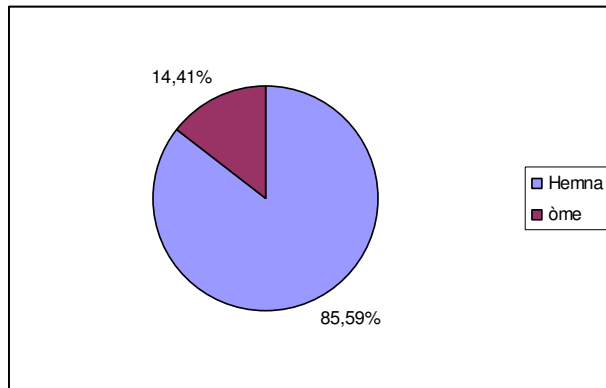

Hònt: Idescat 2011

Dades SIAH, persones ateses peth Servici d'informacion e Atencion ara Hemna (2012-2016)

Sèxe

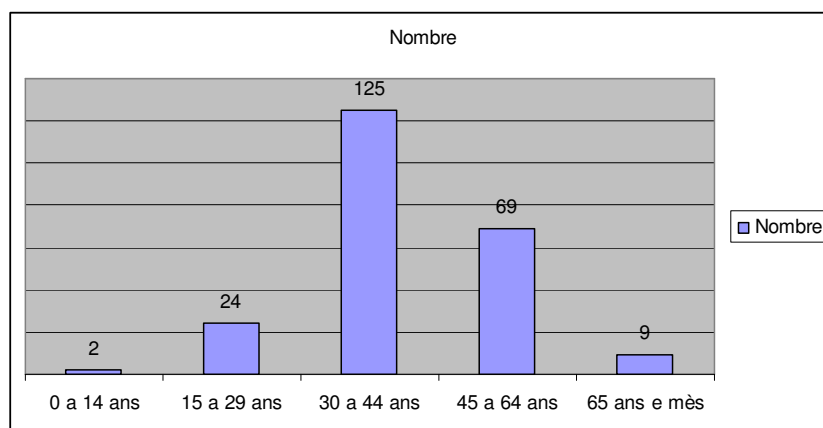
Sèxe	Nombre
Hemna	196
òme	33

Hònt: Registre Hestia

Edat (grans grups d'edat)	
Grop d'edat	Nombre
0 a 14 ans	2
15 a 29 ans	24
30 a 44 ans	125
45 a 64 ans	69
65 ans e mès	9

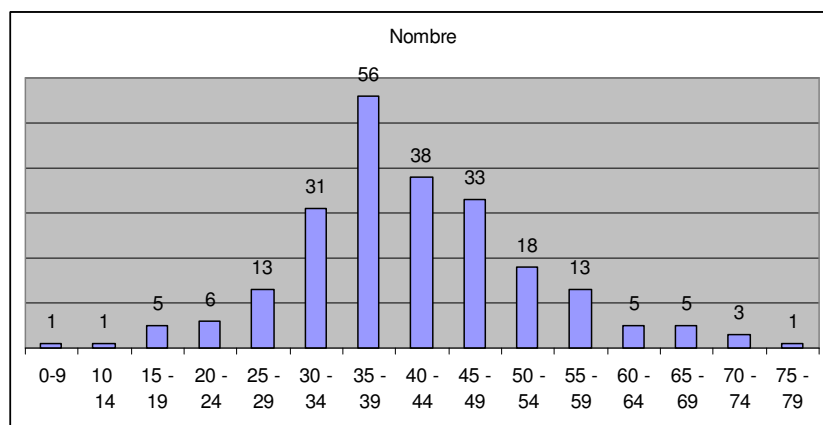
Mieja d'edat: 41,20

Hònt: Registre Hestia

Edat (intèrvaus quinquenaus)

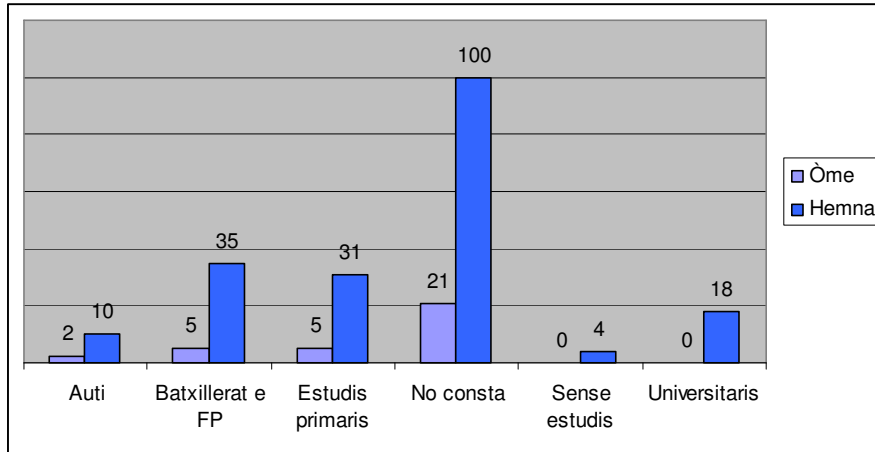
Intèrvau	Nombre
0-9	1
10 - 14	1
15 - 19	5
20 - 24	6
25 - 29	13
30 - 34	31
35 - 39	56
40 - 44	38
45 - 49	33
50 - 54	18
55 - 59	13
60 - 64	5
65 - 69	5
70 - 74	3
75 - 79	1

Estudis

Estudis	Ome	Hemna
Auti	2	10
Batxillerat e FP	5	35
Estudis primaris	5	31
No consta	21	100
Sense estudis	0	4
Universitaris	0	18

Estudis omologats: 1

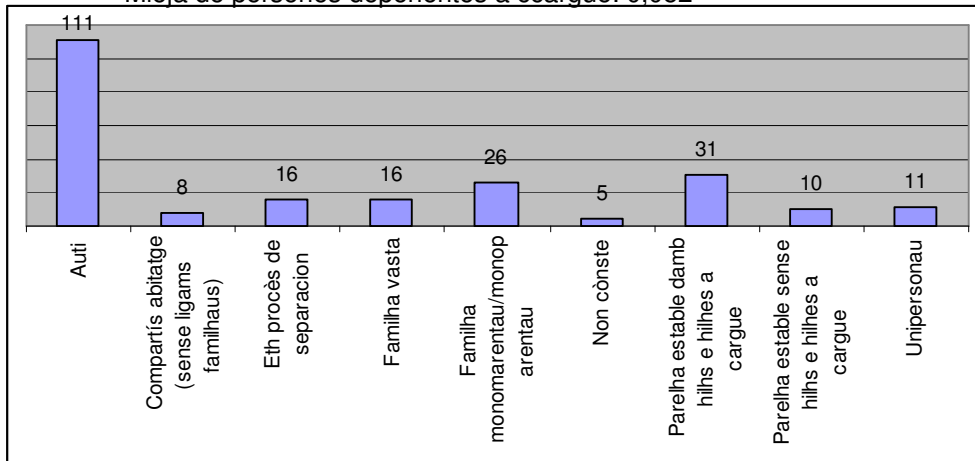
Hònt: Registre Hestia

Unitat de convivència

Familha	Nombre
Auti	111
Compartís abitatge (sense ligams familhaus)	8
Eth procès de separacion	16
Familha vasta	16
Familha monomarentau/monoparentau	26
Non cònte	5
Parelha estable damb hilhs e hilhes a cargue	31
Parelha estable sense hilhs e hilhes a cargue	10
Unipersonau	11

Mieja hilhs/es 0,51

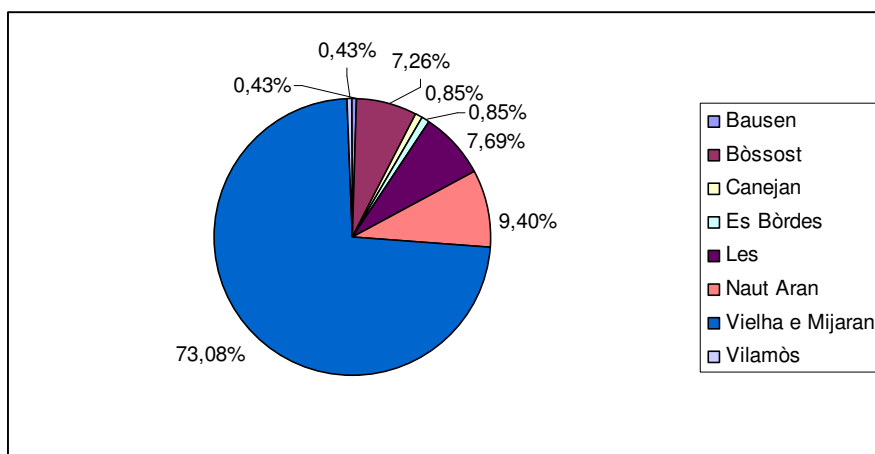
Mieja de personas deperentes a ccargue: 0,052

Hònt: Registre Hestia

Sector

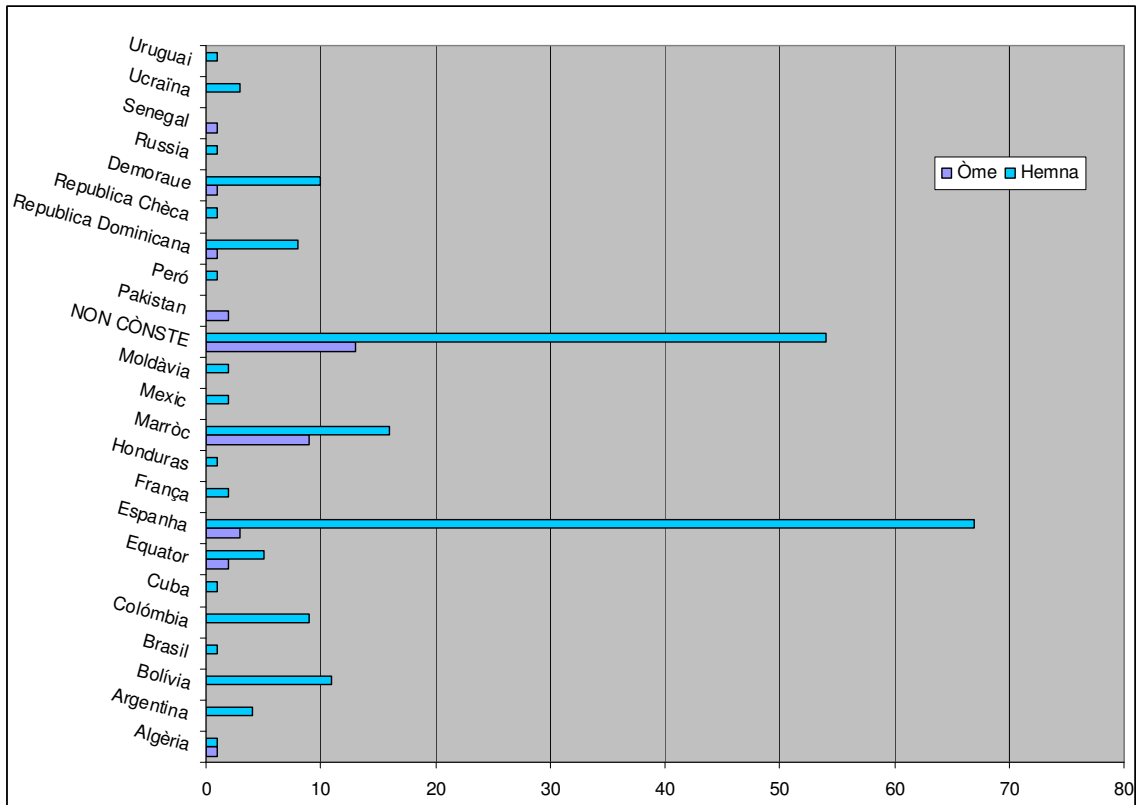
Sector	Nombre
Bausen	1
Bòssost	17
Canejan	2
Es Bòrdes	2
Les	18
Naut Aran	22
Vielha e Mijaran	171
Vilamòs	1

Hònt: Registre Hestia

Nacionalitat

País	Ome	Hemna
Algèria	1	1
Argentina	0	4
Bolívia	0	11
Brasil	0	1
Colómbia	0	9
Cuba	0	1
Equator	2	5
Espanha	3	67
França	0	2
Honduras	0	1
Marròc	9	16
Mexic	0	2
Moldàvia	0	2
NON CÒNSTE	13	54
Pakistan	2	0
Peró	0	1
Republica Dominicana	1	8
Republica Chèca	0	1
Demoraue	1	10
Russia	0	1
Senegal	1	0
Ucraïna	0	3
Uruguai	0	1

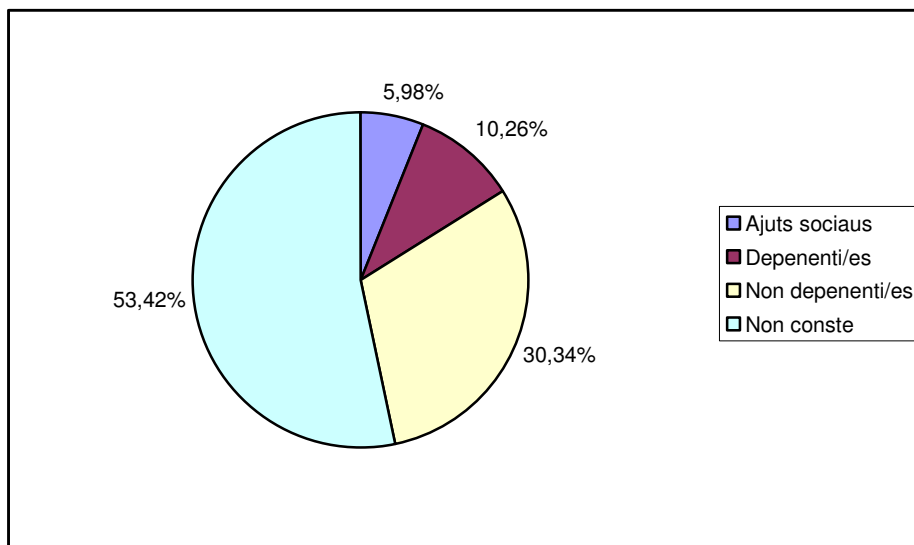

Hònt: Registre Hestia

Situacion economica

Situacion economica	Nombre
Ajuts socials	14
Depenenti/es	24
Non depenenti/es	71
Non conste	125

Reben prestacions: 21

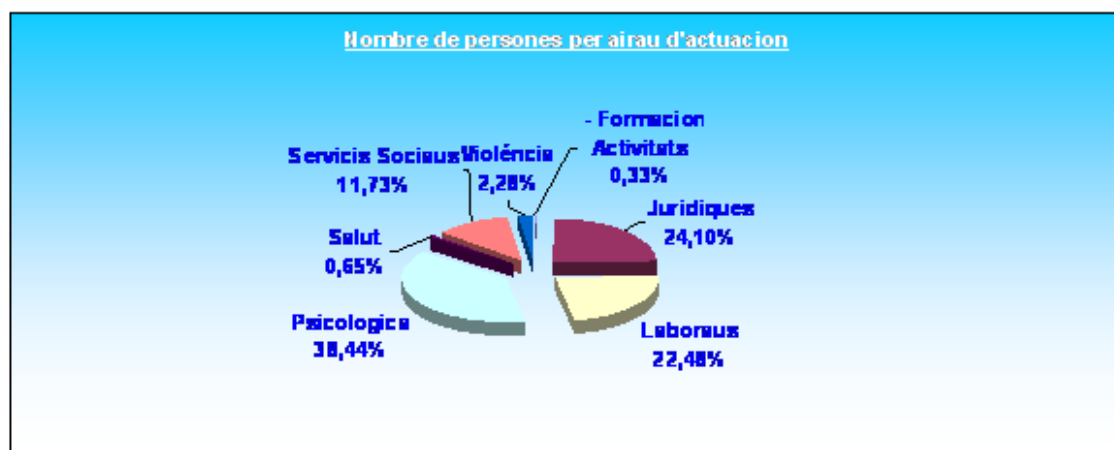
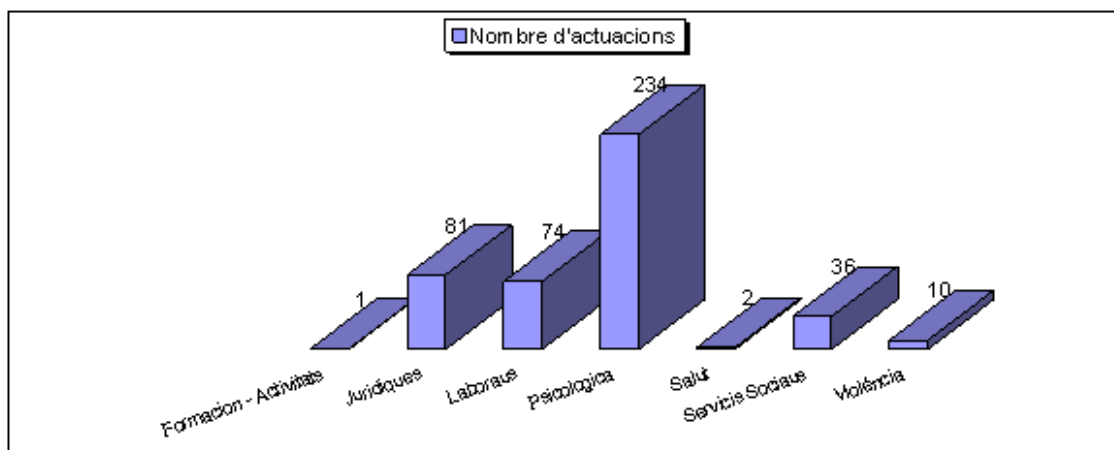

Hònt: Registre Hestia

TOTAL ACTUACIONS: 486

Accions per tipologia de la consulta

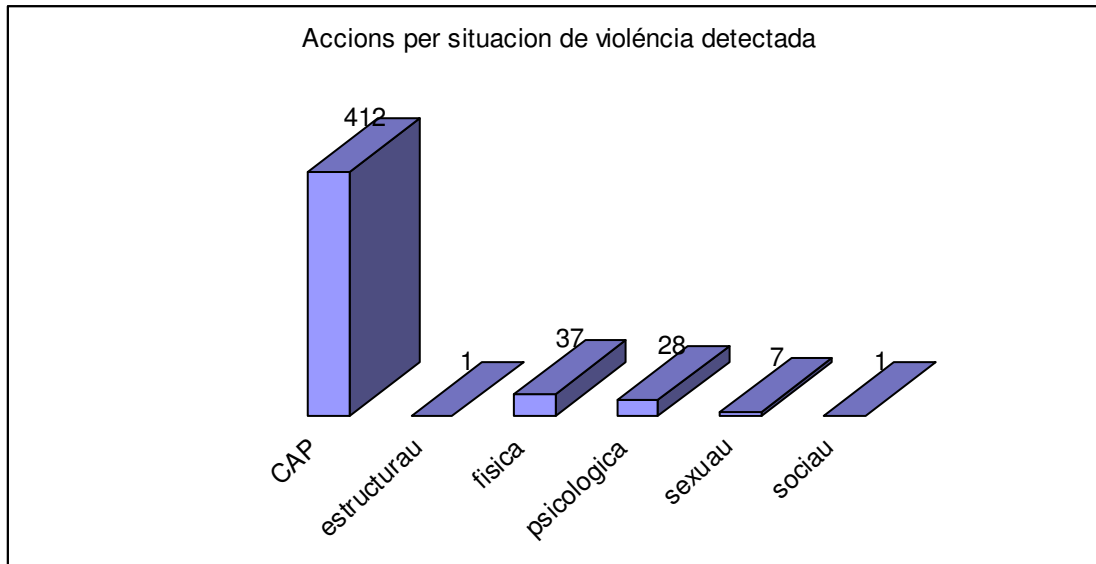
Airau	Nombre d'actuacions	Nombre de persones per airau d'actuacion
Formacion - Activitats	1	1
Juridiques	81	74
Laboraus	74	69
Psicologica	234	118
Salut	2	2
Servicis Socials	36	36
Violencia	10	7
TOTAL	486	345

Hònt: Registre Hestia

Accions per situacion de violéncia detectada

Situacion de violéncia	Nombre
CAP	412
estructurau	1
fisica	37
psicologica	28
sexuau	7
sociau	1

Hònt: Registre Hestia

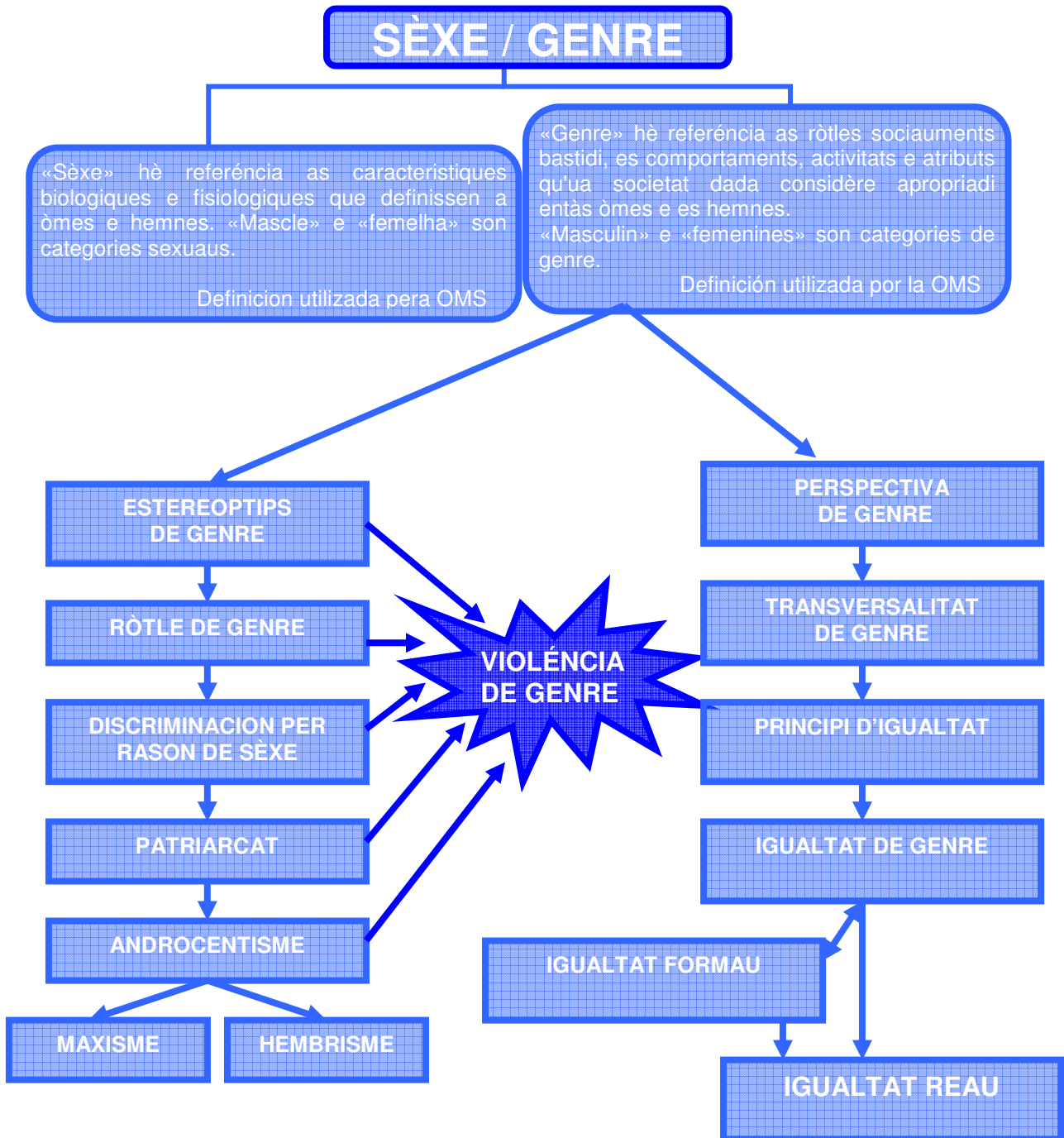
Accions per encastre dera atencion/servici qu'aten

Encastre	Nombre
Informacion e orientacion sociocomunitària	35
Juridic	148
Prumèra acuelhuda	90
Psicologic	213

Hònt: Registre Hestia

MARC CONCEPTUAU.

Estereotip de genre: Conjunt de credences compartides laguens d'ua cultura, sus es atributs o caracteristiques que possedissen òmes e hemnes.

Ròtle de genre: conjunt de normes socials e comportamentaus generauments percebudes coma apropiades entàs òmes e es hemnes en un grop o sistèma social pr'amor dera foncion dera construccion social que s'a dera masculinitat e dera feminitat.

Discriminacion per rason de sèxe:

Discriminacion dirècta implique ua causa vedibla de discriminacion.

Se considèra discriminacion dirècta per rason de sèxe era situacion en qué se tròbe ua persona que sigue, age estat o podesse èster tractada, en atencion ath sòn sèxe, de manèra mens favorable que ua auta en situacion comparable.

Tot tracte desfavorable as hemnes restacat damb es embarassi e era maternitat.

Aguest tipe de discriminacion ei facila de detectar e ei proibida per Lei.

Era **discriminacion indirècta** consistís en un comportament aparentaments nèutre mès damb un resultat damatjós entà un collectiu, en aquest cas entàs hemnes, e ath delà manque d'ua motiu sufisent, objectiu, rasonable e justificat. Aguest tipe de discriminacion pòt èster dificila de detectar e entad açò son de besonh estudis des d'ua perspectiva de genre.

Patriarcat: Predomini o major autoritat der òme en ua societat o grop.

Androcentrisme: hè referéncia ara practica, conscienta o non, d'autrejar ar òme e ath sòn punt de vista ua posicion centrau en mon, es societats, era cultura e era istòria.

Sexisme: Actitud discriminatòria de qui infravalore as persones deth sèxe opausat o hè distincion des persones segontes eth sòn sèxe.

Perspectiva de genre: Se tracte d'un estrument d'analisi que permet deschifrar es bastiments culturaus e socials, que supausen era existéncia d'ua

desigualtat de poder entre genres. Element estrategic que promò era igualtat entre hemnes e òmes.

Transversalitat de genre s'utilize, coma sinonim de **mainstreaming de genre** o **enfòc integrat de genre**, entà hèr referéncia ara responsabilitat de toti es poders publics en auança dera igualtat entre hemnes e òmes, de manèra que, se garantisque er accés a toti es recorsi en igualtat de condicions, se planifiquen es politiquas publiques en tot auer en compde es desigualtats existents e s'identifiquen e avaloren es resultats e impactes produsidi per aquestes en auanç ara igualtat reau.

Igualtat de genre hè possible qu'es hemnes e es òmes gaudisquen de condicions parièras en exercici plen des sòns drets umans, ena sua possibilitat de contribuïr ath desenvolopament nacionau politic, economic sociau e culturau e de beneficiar-se des sòns resultats.

Igualtat formau: Supause era proïbicion normativa o legau de discriminar a quinsevolh persona per rason de sèxe. Era igualtat formau garantís legauments es drets umans e de ciutadania de quinsevolh èster uman.

Igualtat reau: Existís quan i a igualtat efectiva.

Violéncia de Genre: Era ONU definís era violéncia contra era hemna coma "tot acte de violéncia de genre que resulte, o pogue auer coma resultat un damatge fisic, sexuau o psicologic entara hemna, includint es menaces d'aquesti actes, era coaccion o era privacion arbitrària de libertat, autant se se produsissen ena vida publica coma ena privada".

PRINCIPIS D'ACTUACION

Igualtat de tracte entre hemnes e òmes e non-discriminacion: supause era abséncia de tota discriminacion, dirècta o indirècta, per rasons de sèxe.

Igualtat d'oportunitats: Se fonde en principi d'igualtat de tracte e non discriminacion e se referís ath besonh de correccion des desigualtats existents entre òmes e hemnes ena societat mejançant era supression de barrèras sexistes e discriminatòries. Se connecte damb es accions positives.

Perspectiva de genre/transversalitat: implique eth besonh d'integrar e tier en compte sistematicaments era situacion des hemnes e es sòns besonhs especifics en totes es politiques, de cara a promòir era igualtat efectiva de hemnes e òmes.

Corresponsabilitat: garantir eth compliment des principis d'igualtat d'oportunitats entre hemnes e òmes en trabalh e de non-discriminacion a causa der embaràs o dera maternitat, e reconéisher era valor deth trabalh domestic e deth suenh de persones damb er objectiu d'arténher ua distribucion deth temps de trabalh mès equilibrat e corresponsable entre hemnes e òmes.

Erradicacion dera violéncia masclista: garantir era eliminacion de totes es formes de violéncia masclista, atau coma es actes sexistes, misogins e discriminatòris.

Empoderament des hemnes: Garantir eth supòrt as hemnes en procès d'accès as recorsi e desenvolopament des capacitats personaus entà poder participar activament en modelar era vida pròpria e dera comunautat en tèrmes economics, sociaus e politics.

Democràcia paritària e participacion paritària: Eth Govern d'Aran e es Ajuntaments dera Val promoiràn era participacion des grups e es associacions deth territòri ena elaboracion e avaloracion des politiques publiques, e tanben era representacion paritària.

Perspectiva des hemnes: eth Govern d'Aran harà a vèler es aportacions des

hemnes en bastiment, ena mantenença e era transformacion dera societat aranesa; harà vedibles e reconeisherà es diferéncias, es singularitats e es particularitats territoriaus, culturaus, etniques, religioses, personaus, d'edat, estat de salut, socioeconomics e d'orientacion e identitat sexuau de hemnes e òmes sense exclusions; reconeisherà as hemnes coma subjèctes sociaus, economics e politics, e destacar es experiéncias vitaus autan de hemnes coma d'òmes.

Justícia sociau e redistribucion dera riquesa: garantir era distribucion equitativa des recorsi e er exercici corrècte de drets e déuers, damb politiques correctritzes e distributives que fomenten era prevencion e actuen contra era espleita e era exclusion sociau des hemnes.

Usatge non sexista ne estereotipat deth lenguatge: us non sexista deth lenguatge e imatges, qu'evite era expression de concepcions sexistes dera realitat e es usatges androcentrics e damb estereotips de genre.

OBJECTIUS

- Includir eth principi d'igualtat entre hemnes e òmes coma element substanciau e dret fundamentau en totes es accions municipaus e politiquas deth territòri.
- Implementar mesures d'accion positiva que permeten garantir era igualtat de genre.
- Garantir era transversalitat e era incorporacion dera perspectiva de genre e des hemnes entà arténher era igualtat reau e efectiva e era paritat entre hemnes e òmes.
- Contribuïr a erradicar es estereotipes culturaus que perpetuen es diferéncias de genre.
- Velhar pera melhora de mecanismes de prevencion, deteccion e erradicacion de violéncia masclista.
- Garantir que s'afronten de manèra integrau totes es formes de violéncia contra es hemnes e es actes de caractèr sexista e discriminatòri e promòir er apoderament.
- Apremiar era coeducacion enes centres educatius e en d'auti espacis de sociabilizacion.
- Daurir nau canaus de coordinacion e participacion damb es institucions e agents implicadi. En tot méter especiau enfasi enes entitats deth territòri e es mieis de comunicacion.
- Implantar ua metodologia participativa damb perspectiva de genre.
- Fomentar era igualtat d'oportunitats des hemnes en entorn laborau e impulsar era incorporacion, permanéncia e promocion des hemnes en trabalh remunerat.
- Garantir era conciliacion laborau, familhau e personau.
- Contribuïr ara melhora dera salut des hemnes en totes es etapes deth sòn cicle vitau.
- Promòir es drets e qualitat de vida tà pr'amor que totes es persones gaudisquen d'ua vida digna.
- Detectar quini son es punts febles que mos aluenhen d'ua igualtat d'oportunitats efectiva.

ÈISHI ESTRATEGICS

1. Compromís damb era igualtat.

2. Accion contra era violéncia masculista.

3. Drets e qualitat de vida.

4. Coeducacion e transmission d'ua cultura igualitària.

5. Reformulacion des trebalhs e deth temps.

6. Reconeishença deth lideratge e dera participacion des hemnes.

METODOLOGIA

Eth Plan d'Igualtat d'Oportunitats deth Conselh establís ua sèria d'actuacions, qu'an coma objècte preveir es mesures d'accion de besonh entà arténher era igualtat efectiva entre hemnes e òmes. Aguestes actuacions se concrèten en èishi estrategics, de cadun d'aguesti èishi se'n despleguen es objectius, accions, e indicadors que mos permetèràn avalorar eth trebalh amiat. Pr'amor d'açò aguest III Plan d'Igualtat en Aran se desvolope enes següentes fases:

INICIATIVA

Eth Conselh e era voluntat d'iniciar eth Plan d'Igualtat d'Aran damb er objectiu d'arténher de manèra efectiva era igualtat de tracte e d'oportunitats entre hemnes e òmes .

Entad açò, amie e coordine ua sèria d'amassades preparatòries qu'an coma objècte consensuar es passi que s'amien ath long deth procès.

Eth treball transversau ei encara clau entath debat des tèmes relatius ara melhora dera implantacion deth plan e s'ei de besonh cau eth redessenhament deth madeish damb era fin d'arténher es objectius e mètes prepausades

1. COMPROMÍS DAMB ERA IGUALTAT

Eth Govern d'Aran, presente eth sòn compromís damb era igualtat coma marc de referéncia entà redoblar esfòrci, en integrar era perspectiva de genre ena accion locau e en totes es poltiques deth territòri.

Coma conseqüéncia e en dret de procurar politiques d'igualtat, ei prioritati era creacion d'ua comission coma organ coordinador des actuacions deth Govern aranés en materia d'igualtat.

Enteneram aguesta comisson coma un espaci d'interaccion mutuau, agil e eficaç entà impulsar, refortilhar, coordinar e avalorar programes e servicis a favor dera igualtat e contra era violéncia masclista.

Parallèlament ad aguesta comission se crearàn ues taules de treball, entà tractar temes mès especifics de caractèr sectoriau.

Es accions que promoirà aguesta comission se centren en 5 èishi estrategics claus:

1. Accion contra era violéncia masclista.
2. Drets e qualitat de vida.
3. Coeducacion e transmission d'ua cultura igualitària.
4. Reformulacion des trebalhs e deth temps.
5. Reconeishença deth lideratge e dera participacion des hemnes

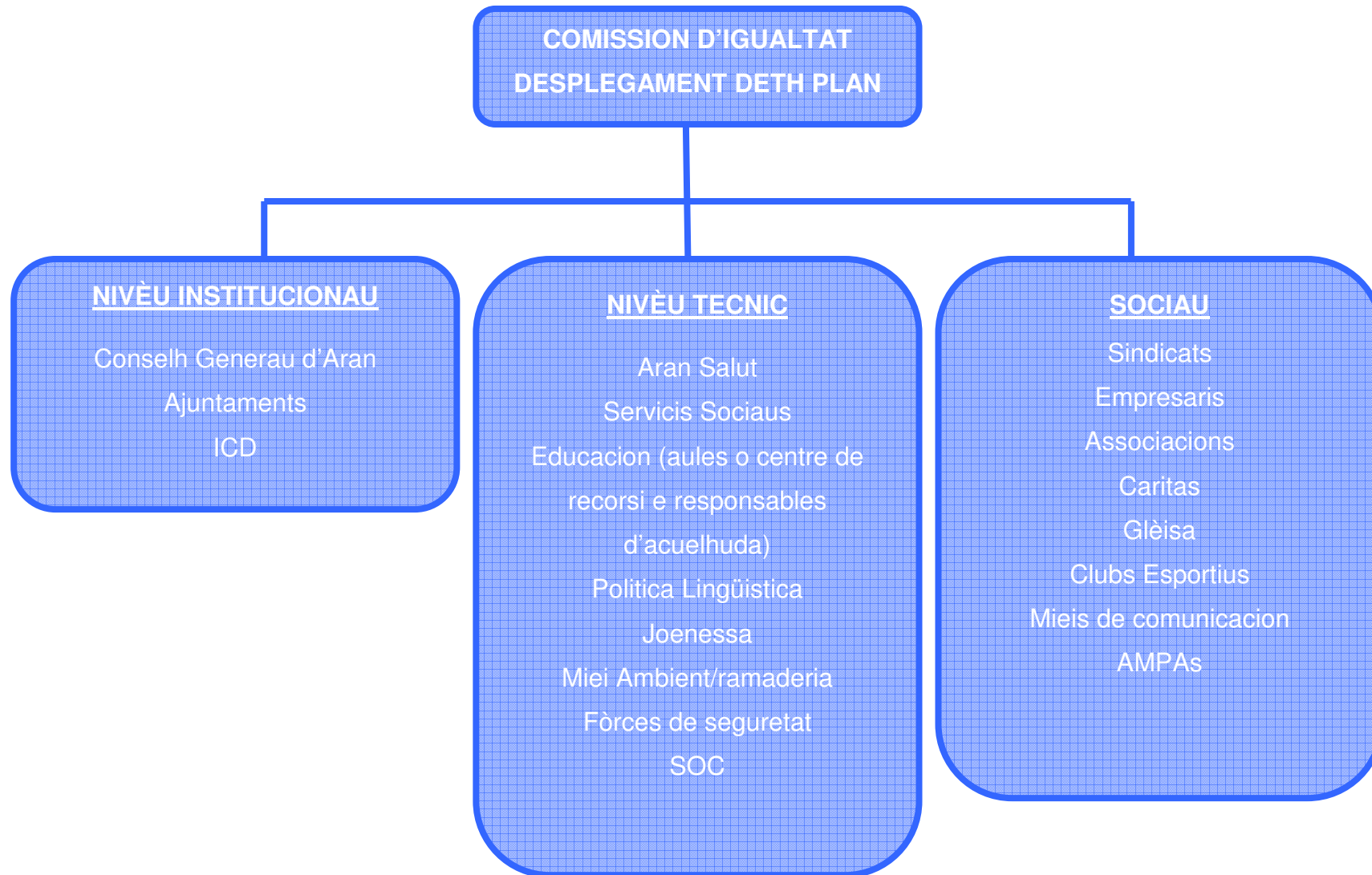
Objectiu Generau:

Includir eth principi d'igualtat entre hemnes e òmes coma element substanciau e dret fundamentau en totes es accions comarcaus e enes politiques deth territòri.

Objectius Especifics:

- Impulsar era incorporacion dera transversalitat de genre enes politiques locals, a compdar deth plan de politiques de hemnes.
- Difóner as ajuntaments e ara ciutadania eth Plan de Politiques de Hemnes 2016-2020.
- Crear estructures e reforçar es procediments de besonh entara integracion dera perspectiva de genre en conjunt dera accion publica d'Aran.
- Promòir ua comunicacion non sexista, igualitària e inclusiva.
- Aplicar eth principi de representacion equilibrada de genre

ESTRUCTURA DE TREBALH / CREACION GROPS MULTIAGENTS

Composicion dera Comission:

Era Comission d'Igualtat aurà representacion paritària, formada per representants des desparières taules.

Es foncions dera Comission son:

- Estudiar e analizar era situacion des hemnes en municipi e en sòn cas, denonciar per miei d'informes quinsevolh situacion que sigue de discriminacion per arrason de sèxe que se produsisque en municipi.
- Realizar un seguiment des condicions que hèsquen possibla era igualtat d'andús sèxes e era participacion equilibrada de hemnes e òmes ena vida ciutadana, politica, economica, sociau, culturau e educativa.
- Velhar peth desvolopament transversau deth principi d'igualtat de tracte e oportunitats entre hemnes e òmes en totes es politiques municipaus.
- Impulsar, orientar e promòir mesures e programes d'accion orientada a garantir era igualtat de genre en Aran.
- Prepausar mesures qu'incitiven, motiven e afavorisquen era incorporacion, era permanéncia e eth desvolopament des hemnes.
- Aconselhar as organismes competents en matèria d'igualtat ena definicion des linhes d'accion.
- Promòir mesures, formular proposicions a desparières instàncies e organismes entà realizar programes e accions destinades a arténher era igualtat efectiva de hemnes e òmes.
- Prepausar era realizacion de campanhes de sensibilizacion e informacion en toti aqueri aspèctes que contribuïsqen a melhorar era qualitat de vida des hemnes.
- Fomentar er associacionisme entre hemnes en tot estimular era sua creacion e en tot prestar supòrt e assisténcia.
- Elaborar un catalòg de bones practiques sus diferents metodologies e accions entà implementar era igualtat d'oportunitats en Aran.

Objectius dera Comission:

- Velhar pera implementacion deth III Plan d'Igualtat d'Oportunitats entre òmes e hemnes en Aran.
- Hèr eth seguiment deth III Plan d'Igualtat en Aran
- Afavorir era coordinacion e cooperacion entre es desparières administracions, servicis e entitats en desenvolopament dera igualtat d'oportunitats.
- Velhar entà qu'era organizacion intèrna garantisque era igualtat d'oportunitats entre òmes e hemnes.

Foncions e objectius des taules:

Institucionau.

Aguest prumèr nivèu institucionau a d'arténher ua taula politica de compromís e posteriora consolidacion d'un convèni d'adesion entre **ajuntaments** e **Conselh** a on acordar, per auança e de manèra consensuada, era gestion administrativa deth desplegament deth plan.

Aguesta taula de trabalh velhe pera vigilància e implementacion deth plan, atau coma era de generar major coordinacion e actuacion conjunta entre es institucions deth territòri entath compliment des objectius fixadi.

Tecnic.

Aguesta taula de trabalh ei integrada pes diuèrsi professionaus ubicadi enes servicis existents en territòri: Aran Salut, Servicis Sociaus, Educacion (centres educatius de primària, Institut d'Aran, aules d'acuelhuda, centre de recorsi, Centre de Formacion d'Adults), Politica Lingüística, Joenessa, Servicis d'atencion primària, SIAH, Fòrces de seguretat, SOC, ETEVA.

Damb era comission tecnica se haràn amassades periodiques orientades a:

- Recuélher informacion entara Planificacion, gestion, organizacion, implementacion, seguiment e valoracion des objectius plantejati en Plan.
- A on se vò arribar e coma
- Contunh estudi sus es desparières realitats
- Impulsar un procès intèrn e participatiu a on se compartisque informacion sus es ahèrs encomenadi e evolucion deth trebalh.
- Mantier un compromís sus es objectius plantejati en cada encastre.

Teishut associatiu e mieis de comunicacion.

Aguest nivèu participatiu se desvolope de forma simultanèa damb er anterior, s'amien ua seria d'amassades damb eth moviment associatiu dera Val, atau coma damb es mieis de comunicacion.

Aguesta taula constituís ua part activa en tot eth procès.

Ath delà en aguesta taula preten dar as e es comunicadors/es, tant a qui actuen enes mieis de comunicacion coma a qui s'exercissen enes organizacions dera societat civiu, estruments entà informar e estimular un trebalh public, damb elements conceptuaus solids e informacion rigorosa de perspectiva de genre.

ACCIONS	RESULTATS PREVISTI	INDICADORS	TEMPORALIZACION
Constitucion dera comission de Politiques de Hemnes en Aran	Implementacion, seguiment e avaloracion deth Plan	<ul style="list-style-type: none"> • Constitucion dera comission • Nombre d'amassades amiades 	2016
Constitucion de taules sectoriaus	Coordinacion d'accions e programes especifics deth servici	<ul style="list-style-type: none"> • Constitucion des taules • Nombre d'amassades amiades 	Prumèr semestre 2017
Incorporacion d'un minim de 2 òmes autant ena comission coma enes taules sectoriaus	Desvolopament deth Plan	<ul style="list-style-type: none"> • Sèxe des membres dera comission e des taules 	2016 e 2017
Adesion des Ajuntaments ath Plan	Era adesion des Ajuntaments deth territòri ath Plan	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'ajuntaments aderidi ath Plan 	2017
Amassades informatives ara ciutadania sus eth Plan	Desvolopament deth Plan	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'amassades 	2017

<p>Revision der us d'un lenguatge non sexista enes documents elaboradi pes administracions e servicis deth territòri</p>	<p>Us de lenguatge non sexista enes documents amiadi</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Documents elaboradi pes diuèrsi servicis e administracions deth territòri damb incorporacion dera perspectiva de genre e us d'un leguatge non sexista 	<p>Pendent tota era vigéncia deth Plan</p>
--	--	---	--

2. ACCION CONTRA ERA VIOLÉNCIA MASCLISTA

Era violéncia masclista ei era manifestacion mès clara dera discriminacion e des relacions de poder qu'establissen es òmes vèrs es hemnes. Se manifèste coma eth simbèu de desigualtat mès brutau existent ena nòsta societat, ei era vulneracion mès greu des drets fundamentaus e er impediment entà qu'es hemnes per hèt d'èster hemnes, poguen artènher era plia ciutadania, autonomia e libertat.

Era discriminacion des hemnes e era violéncia masclista ei un problèma que traspasse termières e qu'ei present ena màger part des païsi deth mon.

Aguesta violéncia a multituds de manifestacions: estructuraus, sociaus, culturaus, dirèctes, politiques e passe tant en ambit public coma privat, en quinsevolh edat, ètnia, o classa sociau.

En 1994 era ONU definic era violéncia vèrs as hemnes coma "... Tot acte de violéncia basat ena pertenença deth sèxe femenin qu'age o pogue auer coma conseqüéncia un mau o patiment fisic, sexuau o psicologic, incluides es menaces de taus actes e era coaccion o privacion arbitrària dera libertat, autant se se produsís en entorn public coma ena vida familhau o personau..."

Qu'era violéncia masclista s'age convertit en un ahèr public a supausat adoptar desparières mesures preventives e de tractament des de desparières instàncies sociaus atau coma drets e mesures especificques entara regulacion d'aguesta problematica sociau. Era Lei 5/2008, de 24 d'abriu, deth dret des hemnes a erradicar era violéncia masclista a era finalitat d'establir es mecanismes entà contribuïr ara erradicacion dera violéncia masclista que patissen es hemnes e reconéisher e auançar en garanties respècte ath dret basic des hemnes a víuer sense cap manifestacion d'aguesta violéncia.

En base ara normativa vigenta e ara realitat d'aguesta problematica, en aquest èish se definissen objectius contra era violéncia masclista en quinsevolh des sues manifestacions a trauès de mesures adreçades ara prevencion, prestacion de servicis, coordinacion e protocòls d'actuacion.

Tanben s'entenen coma luta a d'aguesta lacra sociau accions contra era mutilacion genitau femenina, matrimònis forçats, er assetjament sexua e er assetjament per rason de sèxe.

Objectiu Generau:

Disminucion der impacte dera violéncia masclista e auançar ena sua erradicacion.

Objectius Especifics:

- Refortilhar es mesures de sensibilizacion.
- Intensificar es mesures de prevencion des de toti es encastres e hèr especiau enfasi enes diuèrsi nivèus deth sistèma educatiu.
- Hèr a conéisher ara societat es recorsi, programes, informacion e atencion existenta en territòri.
- Dessenhar programes especiaus de formacion e de reciclatge en matèria de violéncia masclista a professionaus qu'intervien de forma dirècta o indirècta.
- Assegurar qu'es mieis de comunicacion hèsquen un emplec avient des donades.
- Programar, prestar e gestionar eth Serviç d'Informacion e Atencion ara Hemna.
- Prestar assisténcia juridica e psicologica especializada a hemnes victimas de violéncia.
- Promòir era coneishença des disparièrs tipas de violéncia de genre atau coma es recorsi existenti en territòri entà combater-la, en tot enfortir es sistèmas d'informacion, difusion e publicitat en aguesta matèria.
- Refortilhar es mesures de sensibilizacion damb era fin d'implicar a tota era societat ena erradicacion des disparièrs tipas de violéncia de genre includides totes es formes de assetjament sexuau e assetjament per rason de sèxe.
- Intensificar es mesures de prevencion.
- Assolidar es mesures d'atencion integrau as victimas de violéncia de genre en tot atier as circumstàncies especificas des disparièrs collectius de hemnes.

ACCIONS	RESULTATS PREVISTI	INDICADORS	TEMPORALIZACION
Realizaci3n d'actes de sensibilizaci3n en commemoraci3n deth dia internacionau contra era viol3ncia masclista	Sensibilizaci3n social	<ul style="list-style-type: none"> • Actes e activitats programades • Col·laboraci3n entitats • Persones participants 	Segontes calendari d'acci3ns. Pendent tota era vig3ncia deth Plan
Jornades, exposicions, talh3rs damb era fin d'implicar a tota era societat ena conscienciaci3n e prevenci3n des despari3rs tipus de viol3ncia de g3nre includit totes es formes d'assetjament sexual e assetjament per rason de s3xe	Sensibilizaci3n social, e impacte ena poblaci3n infantil e juvenil d'Aran	<ul style="list-style-type: none"> • Actes e activitats programades • Col·laboraci3n entitats, institucions e centres educatius • Persones participants 	Segontes calendari d'acci3ns. Pendent tota era vig3ncia deth Plan
Protoc3l entar abordatge dera viol3ncia masclista en Aran	Creaci3n de mecanismes estables e intervenci3n coordinada damb es di3rses institucions que i participen	<ul style="list-style-type: none"> • Amassades de coordinaci3n, seguiment e avaluaci3n 	Pendent tota era vig3ncia deth Plan

	(Mossos, Justícia, Salut, Servicis Sociaus, e SIAH)		
Recopilacion permanenta de donades estadistiques e caracterizacion dera violéncia en territòri (Hestia)	Informacion actualizada envèrs actuacions e servicis d'atencion as hemnes en Aran	<ul style="list-style-type: none"> • Recuelhudes trimestraus 	Contunhada
Formacion as professionaus	Realizacion de programes de formacion especializada e de reciclatge en matèria de violéncia masclista a professionaus qu'intervien de forma dirècta o indirècta.	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'accions formatives • Nombre de professionaus participants • Grops de trabalh/tematica • Materiaus elaboradi 	2017 e posteriors

<p>Consolidacion deth SIAH</p>	<p>Informacion e atencion as hemnes deth territòri sus quinsevolh àmbit d'interès. Assessorament e orientacion juridica. Assessorament e orientacion psicologica.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Canaus de difusion • Materiaus elaboradi • Usatgères deth servici • Accions realizades 	<p>2016 e pendent tota era vigència deth Plan</p>
<p>Elaboracion de plans d'actuacion que garantissen era prevencion e erradicacion de mutilacions genitais femenines e matrimonis forçats</p>	<p>Constitucion d'ua comission interdisciplinara entara prevencion, deteccion, e tractament.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Professionaus participants • Amassades de coordinacion, de seguiment e avaloracion 	<p>Segontes calendari d'accions</p>

3. DRETS E QUALITAT DE VIDA

Toti es èsters umans nèishen liures e parièrs en dignitat e drets. Toti es drets umans son universaus, complementaris, indivisibles e interdependents. Era orientacion sexuau e era identitat de genre son essenciaus entara dignitat e era umanitat de tota persona e non a d'èster motiu de discriminacion o abús.

S'an produsit fòrça auanci en çò que tanh a garantir qu'es personas de totes es orientacions sexuaus e identitats de genre poguen víuer damb era madeisha dignitat e eth madeish respècte ath qu'an dret totes es personas. Son fòrça es auanci sociaus en toti es airaus que luten entà garantir, mès maugrat era aparenta igualtat d'oportunitats des drets umans e libertats fundamentaus, existísse encara obstacles que dificulten ua igualtat efectiva.

Ena vida vidanta encara persistissen desigualtats e discriminacions economiques, politiques e culturaus generades peth perfil patriarcau dera nòsta societat e que coma conseqüència genèrè nombrosi estereotips laguens dera família, educacion, mon laborau, cultura, salut, entre d'alti.

Ath delà, era discriminacion per motius d'orientacion sexuau o identitat de genre pòt veder-se agravada pera discriminacion basada en d'altres causes, en tot includir genre, raça, edat, religion, discapacitat, estat de salut e condicion economica.

Aguest èish a coma objècte auançar ena luta pera persisténcia de desigualtats, a compdar d'accions concrètes, que mos poguen portar a cambis estructuraus e per tant, garantir era perspectiva de genre en totes es politiques deth territòri.

Entà assegurar de manèra efectiva era igualtat de hemnes e òmes, tanben auem en compde, es desigualtats generades per rason de religion, ètnia, classa sociau, raça, edat, color, discapacitat... Era eliminacion des esteorotips ei clau enta auançar en ua societat mès igualitària.

Objectiu generau:

Promòir es condicions entà que totes es persones gaudíssen d'ua vida digna, respectant es principis d'universalitat e singularitat.

Objectius específics:

- Refortilhar era perspectiva de genre enes politiques de Salut.
- Promòir era igualtat ena activitat fisica e er espòrt.
- Evitar eth tractament deth lenguatge e imatge sexista enes mieis de comunicacion e promòir era imatge de diversitat e coesion social.
- Garantir era incorporacion, en condicions d'igualtat d'oportunitats, ena societat dera informacion.
- Refortilhar era integracion deth principi d'igualtat en àmbit dera cultura, artistic e intellectuau.
- Promòir er empoderament des hemnes ruraus.
- Promòir era formacion e sensibilizacion.

ACCIONS	RESULTATS PREVISTI	INDICADORS	TEMPORALIZACION
Realizaci3n d'actes de sensibilizaci3n en commemoraci3n deth dia internacionau contra era viol3ncia masclista	Sensibilizaci3n social	<ul style="list-style-type: none"> • Actes e activitats programades • Col·laboraci3n entitats • Persones participants 	Segontes calendari d'acci3ns. Pendent tota era vig3ncia deth Plan
Jornades, exposicions, talh3rs damb era fin d'implicar a tota era societat ena conscienciaci3n e prevenci3n des despari3rs tipus de viol3ncia de g3nre includit totes es formes d'assetjament sexual e assetjament per rason de s3xe	Sensibilizaci3n social, e impacte ena poblaci3n infantil e juvenila d'Aran	<ul style="list-style-type: none"> • Actes e activitats programades • Col·laboraci3n entitats, institucions e centres educatius • Persones participaires 	Segontes calendari d'acci3ns. Pendent tota era vig3ncia deth Plan
Protoc3l entar abordatge dera viol3ncia masclista en Aran	Creaci3n de mecanismes estables e intervenci3n coordinada damb es di3rses institucions que i participen	<ul style="list-style-type: none"> • Amassades de coordinaci3n, seguiment e avaluaci3n 	Pendent tota era vig3ncia deth Plan

	(Mossos, Justícia, Salut, Servicis Sociaus, e SIAH)		
Recopilacion permanenta de dades estadistiques e caracterizacion dera violéncia en territòri (Hestia)	Informacion actualizada envèrs actuacions e servicis d'atencion as hemnes en Aran	<ul style="list-style-type: none"> • Recuelhudes trimestraus 	Contunhada
Formacion as professionaus	Realizacion de programes de formacion especializada e de reciclatge en matèria de violéncia masclista a professionaus qu'intervien de forma dirècta o indirècta	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre d'accions formatives • Nombre de professionaus participants • Grops de trabalh/tematica • Materiaus elaboradi 	2017 e posteriors

<p>Consolidacion deth SIAH</p>	<p>Informacion e atencion as hemnes deth territòri sus quinsevolh àmbit d'interès Assessorament e orientacion juridica Assessorament e orientacion psicologica</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Canaus de difusión • Materiaus elaboradi • Ussatgères deth servici • Accions realizades 	<p>2016 e pendent tota era vigéncia deth Plan</p>
<p>Elaboracion de plans d'actuacion que garantisquen era prevencion e erradicacion de mutilacions genitais femenines e matrimonis forçats.</p>	<p>Constitucion d'ua comission interdisciplinara entara prevencion, deteccion, e tractament</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Professionaus participants • Amassades de coordinacion, de seguiment e avaloracion 	<p>Segontes calendari d'accions</p>

4. COEDUCACION E TRANSMISSIÒN D'UA CULTURA IGUALITÀRIA

En aquest sentit plantejam era coeducacion coma metòde d'intervencion educativa que va mès enlà d'era educacion mixta.

Se tracte d'un sistèma educatiu que tracte era igualtat d'oportunitats e era non discriminacion per rason de sèxe, valorant es diferéncias individuaus.

Coeducar signifie educar as mainatges e mainades, adolescents/es e joenessa aranesa, mès enlà des ròls e estereotips imposadi per ua societat patriarcau, a on totes es persones agen es madeishes oportunitats academiques e professionaus liures de discriminacions sexistes e androcentriques.

Aguesta realitat plantege un esfòrç important enes centres educatius donques maugrat eth desplegament normatiu d'aguesti darrèri ans, nombrosi exemples de reconeishença formau e des progrèssi hèti enquiath moment, era estructura social se fundamente en nombrosi estereotips presents ena familha, ena cultura, enes mieis de comunicacion, en mon laborau entre d'auti encastres. Per tant, es escòles e centres educatius aranesi an de lutar per un ensenhament igualtaria que respone as critèris d'ua societat moderada e capaces d'arténher mesures e recorsi entà hèr efectiu eth dret ara igualtat e non discriminacion per rason de sèxe en totes es etapes e circumstàncies de vida des nòsti hilhs e hilhes e crear un futur damb ues naues pautes de relacion basades en respècte e igualtat reau.

Objectiu Generau:

Auançar enes valors d'era coeducacion entà constituïr ua cultura igualitària en toti es encastres.

Objectius especifics:

- Méter de manifèst es estereotips de genre existenti enes relacions e prètzhèts familhaus, en emplec deth lenguatge, enes mieis de

comunicacion, en treball,... en tot préner consciéncia dera sua existéncia.

- Préner consciéncia der emplec sexista deth lenguatge e dera imatge.
- Ajudar ath nòste alumnat a describir çò de positiu de cadun e fomentar es relacions socials positives.
- Favorir eth desenvolopament d'actituds e comportaments tendentes a eliminar actituds sexistes en nòste alumnat.
- Projectar aguesti objectius dehòra dera escòla de manèra que s'implique a tota era comunautat educativa.
- Fomentar era conscienciacion der alumnat e des familhes deth besonh de treballar de manèra conjunta entà previer situacions de desigualtat e de violéncia per rason de sèxe.
- Implantar ua educacion efectiva e sexuau que favorisque era construccion d'ua sexualitat positiva, saludabla, dehòra de risqui de transmission sexuas e embarassi non desiradi, que respècte era diversitat e evite prejudicis per rason d'orientacion sexua e efectiva.

ACCIONS	RESULTATS PREVISTI	INDICADORS	TEMPORALIZACION
Us de lenguatge non sexista	Visibilizar es hemnes en centres educatius	<ul style="list-style-type: none"> • Elaboracion d'ua guia der emplec non sexista deth lenguatge 	Contunhada
Talhèrs d'igualtat d'oportunitats enes centres educatius dera Val	Consolidar era corresponsabilitat e igualtat d'oportunitats e erradicar quinsevolh tipe de violéncia per rason de sèxe	<ul style="list-style-type: none"> • Talhèrs amiadi. • Escòles participantes. • Corsi participant. • impactes 	Segontes calendari d'accions. Pendent tota era vigéncia deth Plan
Talhèrs d'educacion sexuau integráu entara joenessa e autoconeishment deth pròpi còs coma prevencion de violéncia per rason de sèxe	Sensibilizacion des adolescents sus es relacions interpersonaus positives e des pròpris dreus des dera perspectiva de genre. Dotacion d'estruments que favorisque era proteccion integráu	<ul style="list-style-type: none"> • Talhèrs amiadi. • Corsi e cicles participants. • Materiaus elaboradi • Impactes 	Segontes calendari d'accions der Institut d'Aran. Pendent tota era vigéncia deth Plan
Campanhes dedicades ath desenvolopament de relacions sanes.	Visualizar, previer e combàter determinades situacions que	<ul style="list-style-type: none"> • Campanhes amiades 	

	<p>pòden semblar normaus, mès qu'amaguen o contien elements de domeni e contròtle per part dera joenessa</p> <p>Proporcionar ara joenessa aranesa estruments entara resolucion de conflictes de genre de forma competenta, en tot fomentar era deteccion precòça deth problèma dera violéncia enes sues fases inicials</p>		
<p>Jornades formatives adreçades a pairs e mairs, professorat, personau tecnic e persones relacionades damb er airau d'ensenhament, coma agents fundamentaus entà coeducar</p>	<p>Sètiar es bases d'actituds ath torn ara igualtat, corresponsabilitat, aluenhades de estereotips sexistes, ròtles e comportaments que diferéncien a ues persones en favor de ues autes</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Formacions amiades • AMPES participantes • Escòles participantes • Professorat e 	

		professionau tecnic participant. • Impactes	
--	--	---	--

5. REFORMULACION DES TREBALHS E DETH TEMPS

Era conciliacion intègre beneficis ena gestion dera organizacion laborau. Se tracte d'ua estratègia que facilite era arrenhuda dera igualtat efectiva entre hemnes e òmes. Er objectiu ei arténher ua naua organizacion social e retributiva a on hemnes e òmes poguen hèr compatibles es diuèrsi ahèrs dera vida vidanta.

Er objècte d'aguesta premisa ei contribuïr ara construccion d'ua societat basada ena qualitat de vida, premiant es madeishes oportunitats entàs hemnes qu'entàs òmes damb era fin de poder desenvolpar-se en toti es encastres vitaus, progressar professionament, atier es responsabilitats familhaus e poder distribuïr comòdament eth temps.

Era conciliacion laborau, familhau e personau se fundamente ena corresponsabilitat. Entad açò ei de besonh eth cambi social a on intervenguen toti es agents socials, es quaus auràn de participar en desenvolpament de diuèrses mesures e estratègies qu'intervenguen en armonia d'interèssi.

Aguest punt implique er us, eth gaudiment e era promocion de mesures, ena normativa en matèria de conciliacion, ena gestion deth temps laborau entà fomentar era flexibilitat e era participacion equilibrada de hemnes e òmes enes responsabilitats familhaus.

Per aute costat e en aquest madeish sentit cau amiar un trebalh exhaustiu entà arténher ua representacion equilibrada autan de hemnes coma d'òmes enes lòcs de trebalh de responsabilitat, cargues de desicion evitant era segragacion verticalau.

Objectiu Generau:

Promòir era retribucion equitativa des trebalhs e deth temps entre hemnes e òmes autan en ambit privat coma public.

Objectius específics:

- Desenvolopar mesures qu'amplien e melhoren era organizacion intèrna des institucions e empreses d'acòrd damb era normativa vigenta, en tot afavorir era conciliacion familhau, laborau e personau.
- Promòir mesures de flexibilitat.
- Desenvolopar estratègies de sensibilizacion e informacion entà fomentar era corresponsabilitat familhau, social e personau.
- Promòir era emprenedoria.
- Hèr efectiu er accès des hemnes en mercat laborau en condicions d'igualtat d'oportunitats damb es òmes.

ACCIONS	RESULTATS PREVISTI	INDICADORS	TEMPORALIZACION
Informar e assessorar as empreses, en collaboracion damb eth SOC, sus es continguts des Plans d'Igualtat intèrns	Sensibilizacion e increment enes empreses de mesures d'accion positiva damb perspectiva de genre	<ul style="list-style-type: none"> • Informacions amiades • Numero d'empreses participantes 	2018
Assessorar as ajuntaments des municipis d'Aran sus es Plans d'Igualtat d'Oportunitats	Qu'es administracions araneses dispaussen deth sòn pròpri Plan d'Igualtat intèrn.	<ul style="list-style-type: none"> • Numero d'ajuntaments que dispaussen d'un plan d'igualtat intèrn. 	2017
Campanhes de sensibilizacion sus corresponsabilitat familiar e social	Sensibilizar e promòir era retribucion equitativa deth trebalh productiu e reproductiu	<ul style="list-style-type: none"> • Campanhes amiades • Numero de participants e participantes 	Contunhada
Informacion ara ciutadania sus es drets de conciliacion der estat de treballadors/es	Accès ath coneishement sus es drets de conciliacion existenti segontes normativa vigenta.	<ul style="list-style-type: none"> • Formacions amiades • Participants e participantes. 	2018

		<ul style="list-style-type: none"> • Docuements informatius amiadi 	2019
Elaboracion en collaboracion damb eth SOC, d'un registre damb perspectiva de genre sus era realitat laborau en Aran	Coneishement sus era realitat laborau dera poblacion aranesa per sèxe e edat	<ul style="list-style-type: none"> • Incorporacion de nauï items damb perspectiva de genre ena basa de donades deth departament. • Publicacion deth registre 	2018
Includir era perspectiva de genre enes diferents formacions ocupacionaus aufrides en territòri	Sensibilizacion ciutadana	<ul style="list-style-type: none"> • Numero de formacions amiades damb perspectiva de genre 	Segontes aufrèta formativa Pendent tota era vigéncia deth Plan

6. RECONEISHENÇA DETH LIDERATGE E DERA PARTICIPACION DES HEMNES

Era participacion des hemnes ena vida social, politica, culturau e economica a estat ath long dera istòria un des drets negadi. Eth deficit de reconeishment dera pròpria participacion ena construccion dera societat a estat un estrument de contròtle per part deth patriarcat.

Actuauments e degut ara luta reau, d'un long camin recorrut per hemnes e òmes entà desafiar er orden patriarcat, podem observar coma mos apropam ara construccion d'un nau sistèma politic e social qu'incorpòre paulatinament as hemnes en igualtat.

Garantir era eliminacion de quinsevolh tipe de desigualtat e discriminacion per rason de sèxe ei aué un propòsit de besonh entath desenvolupament social, politic, economic e social en Aran.

Aguest èish a coma objectiu dotar d'estruments a disposicion des associacions des hemnes e entitats deth territòri entà formentar e daurir espacis de participacion que contribuïsqen ar empoderament, desenvolupament dera autonomia, consolidacion des drets, formacion, promocion, lideratge e visibilizacion.

Desvolopar naues orientacions politiquas capaces d'includir era perspectiva de genre e erradicar quinsevolh tipe de discriminacion, especiaument des hemnes en situacion de major vulnerabilitat.

Objectiu generau:

Treballar per ua democràcia equitativa e participativa, promovent era governança e era participacion des hemnes en toti es nivèus e àmbits dera vida publica.

Objectius específics:

- Hèr a conéisher era importància qu'a era integracion dera hemna enes procèssi de desvolopament rurau.
- Dinamizar eth hilat associatiu e daurir canaus de participacion a on siguen representades totes es votzs.
- Garantir era participacion sociaus des hemnes.
- Realizar accions de formacion entath desvolopament de capacitats (hemnes emprenehores e empresàries).
- Reconéisher e visibilizar eth papèr des hemnes en miei rurau.
- Formar sus era venda e promocion des productes artesanans.
- Fomentar era participacion des hemnes enes lòcs de direccion autant en àmbit privat coma public.
- Reconéisher, avalorar e difóner es trabalhs e es sabers des hemnes araneses ath long dera istòria.

ACCIONS	RESULTATS PREVISTI	INDICADORS	TEMPORALIZACION
Crear un hilat des emprendedores deth territòri	Visibilizacion des madeihes	<ul style="list-style-type: none"> • Creacion deth hilat • Nombre de participantes 	Dusau semèstre 2017
Formacion sus gestion empresariau entà cargues de direccion o comandaments	Promocion laborau des hemnes	<ul style="list-style-type: none"> • Nombre de formacions • Participantes 	2019
Formacion adreçada as naues tecnologies	Promocion dera capacitacion	<ul style="list-style-type: none"> • Formacions amades. • Participantes 	2018 2020
Jornades e exposicions entà hèr patentes es aportacions femenines en toti es encastres dera societat	Visibilizacion, aportacion, e participacion des hemnes ena cultura, istòria e societat aranesa	<ul style="list-style-type: none"> • Exposicions e jornades amades • Persones, entitats e institucions participantes 	Segontes calendari d'accions Pendent tota era vigència deth Plan
Dar supòrt as entitats des hemnes deth territòri	Sensibilizacion sociau e visibilizacion des hemnes en territòri	<ul style="list-style-type: none"> • Associacions participantes 	Pendent tota era vigència deth Plan

<p>Potenciar enes mieis de comunicacion, era adequada visibilitat des hemnes implicades ena practica esportiva e espòrt</p>	<p>Tractament deth lenguatge e imatge non sexista enes mieis de comunicacion</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Entrevistes a hemnes • Difusion en webs, hilats sociaus, materiau divulgatiu des esportites araneses 	<p>Pendent tota era vigéncia deth Plan</p>
<p>Tertúlies ena ràdio damb perspectiva de genre a on se donguen a conéisher hemnes damb cargues directius, artistes, istoriadores, escrivanes....</p>	<p>Sensibilizacion sociau e visibilitat e apoderament de hemnes</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tertúlies amiades • Impactes • Participantes 	<p>Segontes calendari d'accions</p>

SEGUIMENT E AVALORACION

Era comission s'amassarà trimestraument e elaborarà un document d'avaloracion dera implantacion de cadua des accions e deth desvolopament generau deth Plan, eth sòn còst, es objectius artenhudi, e es modificacions realizades damb consens per auança, en tot reconduir eth procès s'ei de besonh. Es desparières taules s'amassaràn semestraument.

En èster un procès contunhat, a on es prumèrs passi an implicacions e condicionen es actuacions posteriores, s'establirà un procès de feed-back que permeterà reajustar es actuacions en tot mantier era maxima eficàcia e finalitat d'aguest procès.

Es indicadors permeteràn conéisher eth grad de compliment des objectius e era reflexion sus era efectivitat des accions dessenhades e identificar es nauí airaus de milhora.

En document d'avaloracion demoraràn reflectidi es següents aspèctes:

- Nivèu de desvolopament des accions començades
- Quines an estat es dificultats ara ora d'amiar-les a tèrme
- Se i a agut obstacles ena metuda en marcha, quini an estat
- Desviacions e correccions
- Com a afectat as hemnes e as òmes era metuda era marcha des accions
- Quin ei eth grad de compliment des objectius fixadi
- Com a cambiat era situacion dera organizacion e se persistissen es desigualtats detectades en nauí diagnostics

GLOSSARI

Accion Positiva: concèpte que sorgís en Estats Units ena decada des 60 coma part des estratègies metudes en practica pes govèrns entà lutar contra es desigualtats, fundamentaments de caractèr laborau, que patissen desparièrs collectius per rason deth sòn sèxe, raça, origina, religion, etc. Eth Comitè entara Igualtat entre hemnes e òmes deth Conselh d'Euròpa definís aquest concèpte coma es "estratègies destinades a establir era igualtat d'oportunitats per miei de mesures que permeten contrastar o corregir aqueres discriminacions que son eth resultat de practiques o sistèmes sociaus".

Assetjament sexuau: situacion en que se produsís quinsevolh comportament verbau, non verbau o fisic non desirat, de índole sexuau, damb era intencion o er efècte d'atemptar contra era dignitat d'ua persona, especiuaments, quan se cree un entorn intimidatòrio, ostil, degradant, umiliant o ofensiu. Se pòt aplicar ad ambdús sèxes. Maugrat açò era hemna ei era principau victima, pr'amor qu'era sua situacion, en contorns coma eth laborau, ei claraments inferior as òmes, pera sua inestabilitat en emplec e era sua subordinacion jerarquica. Ei un delicte que se pene e que pòt includir enquiara privacion de libertat.

Sètge per arrason de sèxe: situacion en qué se produsís un comportament non desirat restacat damb eth sèxe d'ua persona, damb era intencion o er efècte d'atemptar contra era dignitat dera persona e de crear un entorn intimidatòri, ostil, degradant, umiliant o ofensiu

Sètge per orientacion sexuau: comportament ostil, degradant, ofensiu o intimidatòri enquia ua persona per rason dera sua opcion o orientacion sexuau. A era sua basa, en modèl eterosexuau impausat ena societat patriarcau e ei contrari a quinsevolh aute tipe de sexualitat.

Sètge per identitat de genre: comportament ostil, degradant, ofensiu o intimidatòri enquia ua persona per rason dera sua identitat de genre, diferenta ath sèxe biologic. Es persones transexuaus patissen grèus discriminacions en

toti es entorns dera vida, des dera madeisha escòla, enquiath mercat laborau, a on an plan pògues oportunitats de trobar trabalh.

Agent socializador: son institucions, organizacions, grups, que dirècta o indirèctaments contribuïssen ath procès de socializacion.

Mestressa de casa: hemna que trabalhe gratuïtaments e sense regulacion d'oraris entara familha, eth sòn trabalh consistís en suenh de hilhes e hilhs, gent grana, o quïnsevolh auta persona que sigue depenenta, organizacion e preparacion de neurituds, neteja, orde e organizacion generau de casa. Conciliacion dera vida laborau, familhau e personau: creacion d'ua estructura e organizacion der entorn laborau que facilite a hemnes e a òmes era combinacion deth trabalh, es responsabilitats familhaus e era vida personau. Entara creacion de tau estructura s'establissen determinades accions coma er entratge de sistèmes de permís per rasons familhaus, de permís parentau, d'atencion a persones depenentes.

Barrères de genre: actituds resultantas des expectatives, normes e valors tradicionaus qu'empedissen era capacitacion (dera hemna) entàs procèssi de presa de decisions e/o entara sua plea participacion ena societat.

Bisexualidad: Atraccion sexuau per persones d'andús sèxes.

Coeducacion: educar des dera igualtat de valors, oportunitats e tracte as persones.

Corresponsabilitat: repartiment igualitari des responsabilitats domestiques e deth suenh des persones entre hemnes e òmes.

Deconstruccion: concèpte de qué se'n servissen es teories dera igualtat entà qüestionar e modificar es estereotips bastidi culturauments sus hemna e òme.

Democràcia paritària: concèpte de representacion reequilibrada de hemna e òme enes foncions decisòries dera politica.

Determinisme Biologic: paradigma scientific que defen qu'es diferéncias entre es dus sèxes son de caractèr biologic. Aquest paradigma assigne caracteristiques e foncions diferentes en foncion deth sèxe. S'a utilizat coma justificacion "scientifica" entara discriminacion des hemnes.

Discriminacion de genre: situacion de marginalizacion sistematica enquiàs hemnes e qu'ei prigondaments arraïtzada ena societat patriarcalu

Discriminacion de genre competitiv: forma de sexism ostil que considèrè qu'es hemnes non an es caracteristiques de besonh entà trionfar en entorn public, en tot èster eth privat a on an de demorar. Discriminacion de genre complementari: forma de sexism encubèrt que considèrè qu'es hemnes an per natura fòrça caracteristiques positives que complèten as des òmes.

Division sexuau deth trabalh: repartiment de trabalhs en foncion deth sèxe. En aquest sens, eth modèl patriarcalu a establìt qu'era foncion principau dera hemna ei era maternitat e, en conseqüència, es prètzhèts referents ath suenh de totes es persones que hèn part dera unitat familhau e, per tant, des trabalhs domestics.

Dobla Jornada: condicion dada as hemnes que, ath delà d'exercir un trabalh remunerat en orari laborau, somen e acumulen toti es prètzhèts qu'implique eth trabalh reproductiu, domestic, non compartit pes sòns companhs.

Educacion afectiva-sexuau: educacion orientada ath desenvolupament avient des relacions afectives e sexuaus coma un aspècte basic ena formacion integrau des persones.

Equidad: Accion que, sense cap discriminacion, respon a un besonh o situacion, d'acòrd as caracteristiques o circumstàncies especificas dera persona a qui va dirigida.

Escòla mixta: modèl educatiu a on conviuen, en un madeish espaci, alumnes

sense qüestionar er orde simbolic masculin ne incorporar es sabers e es expectatives des hemnes.

Espaci domestic: s'identifique damb er entorn reproductiu, damb er espaci dera "inactivitat" a on a lòc era criança, es afèctes e es prètzhèts domestics e de suenh dera vida umana, ei a díder, a on se corbissen es besonhs personaus. En aquest espaci ei a on s'a plaçat tradicionauments as hemnes. Espaci privat: ei er espaci e eth temps pròpri, individuau, qu'es persones se cultiven entà projectar-se dempús en entorn public. Ei ua parcèlla que ne gaudissen principauments es òmes e qu'en cas des hemnes, tradicionauments, se confon damb çò de domestic.

Espaci public: s'identifique damb er entorn productiu, damb er espaci dera activitat, a on a lòc era vida laborau, social, politica, economica; ei eth lòc de participacion ena societat e dera reconeishença. En aquest espaci ei a on s'an plaçat es òmes tradicionauments.

Estereotip Sexuau: bastiment culturau qu'assigne a cadun des sèxes desparièrs papèrs, actituds, comportaments e caracteristiques.

Familha nucleara o elementària: ei era unitat familhau basica compausada pes progenitores e/o progenitores de madeish o disferent sèxe.

Familha vasta o consanguinèa: se compause de mès d'ua unitat nucleara, s'esten mès enlà de dues generacions e ei basada enes ligams de sang d'ua grana quantitat de persones.

Familha omoparentau: aquera a on ua parelha de persones deth madeish sèxe se convertissen en progenitores.

Familha monoparentau: ei aquera familha que se constituís pera ua progenitora o un progenitor e es sòns descendents.

Femenin: referit a tot çò qu'ei pròpri des hemnes (que non a perqué èster “febla”, coma apareish ena 6au acepcion d'aguest tèrme que recuelh eth diccionari dera RAE).

Femicidi: Assassinat de hemnes per rasons associades damb era desigualtat de genre.

Feminitat: Resumís es “qualitats” qu'era societat patriarcau assigne as hemnes: somission, liurament, fragilitat, passivitat, dependéncia.../ “ideau de...” se hè referéncia ath patron o modèl desirable de hemna segontes eth punt de vista patriarcau.

Feminisme: Movement social, politic, filosofic, economic, scientific e culturau que denóncie, desvelhe e transgredís eth sistèma social imperant: eth patriarcat. Eth sòn objectiu ei era igualtat d'oportunitats entre hemnes e òmes.

Feminista: persona conscienciada dera situacion de desigualtat e subordinacion en qué viuen es hemnes e que lute pera erradicacion dera madeisha.

Feminizacion dera praubesa: Hè referéncia as majors nivèus d'inseguretad, precarietat e vulnerabilitat que patissen es hemnes pera sua posicion subordinada as òmes.

Genre: bastiment culturau que s'assigne as persones determinadi papèrs, aucupacions, expectatives, comportaments e valors per auer neishut hemnes o òmes.

Eterocentrisme: actitud que compòrte era idea qu'era eterosexualitat ei era unica orientacion sexuau acceptabla.

Omofòbia: Aversion, òdi, pòur, prejudici o discriminacion contra hemnes o òmes omosexuaus, bisexuaus o transexuaus.

Omosexualitat: Atraccion sexuau per ua persona deth madeish sèxe.

Identitat de genre: ei com s'identifique ara persona, coma hemna o òme, era forma en qué se reconeish, en tot basar-se ena sua conducta e ena sua forma d'èster e pensar, ad aguest genre indistintamente ath sòn sèxe biologic.

Includiment: accion d'atier era diuersitat de genre, en tot educar en igualtat, en tot intervier sobre eth bastiment dera feminitat e dera masculinitat, damb er objectiu de corregir desajustaments enes papèrs tradicionauments assignadi a hemnes e òmes.

Indicadors de coeducacion: critèris entà avalorar era situacion dera coeducacion.

Identitat de genre: autodefinicion dera persona coma pertanhenta a un des genres establidi culturauments. Grad d'assumpcion des comportaments, actituds, etc, associadi a dit genre.

Identitat sexuau: autodefinicion qu'era persona hè d'era madeisha coma pertanhenta a un sèxe.

Igualtat: se compren coma igualtat de drets e oportunitats entre es persones, independentaments deth sèxe a qué pertanh.

Igualtat de genre: situacion en qué toti es èsters umans son liures de desvolopar es sues capacitats personaus e de préner decisions, sense es limitacions imposades pes ròtles tradicionaus, e ena quau s'an en compde, avaloren e poténcien per parièr es diferents conductes, aspiracions e besonhs de hemnes e òmes.

Igualtat d'oportunitats entre hemnes e òmes: fundamentat en principi d'igualtat, hè referéncia ath besonh de corregir es desigualtats qu'existissen entre hemnes e òmes ena societat. Garantissen que hemnes e òmes poguen participar en desparières esfères (economiques, politica, participacion sociau,

de prenuda de decisions) e activitats (educacion, formacion, emplec) sus bases d'igualtat.

Igualtat de tracte: era igualtat de tracte presupause eth dret as madeishes condicions socials, de seguretat, remuneracions e condicions de trabalh, autan entà hemnes coma entà òmes.

Invisibilizacion: procès que cèrtes persones, eveniments, actituds e comportaments que passen inapercebudes pera interiorizacion des patrons culturaus. En cas dera cultura patriarcau açò provòque era desaparicion des òbres des hemnes ath long dera istòria.

Lenguatge sexista: emplec deth lenguatge que fomenta era discriminacion des hemnes, ei a díder, utilize eth masculin coma genre gramaticau qu'includís eth femenin, invisibilize as hemnes, assòcie çò de masculin, universau e racionau damb eth subjècte òme coma representant de çò d'uman, tracte peiorativament çò de femenin...

Lesbianisme: ei era orientacion afectivosexual des hemnes que se senten atrètes afectiva e sexualment per d'aites hemnes.

Masclisme: Conjunt d'actituds, conductes, practiques socials e credences destinades a justificar e promòir era mantenença d'actituds discriminatòries contra es hemnes e contra es qu'an comportaments de tipe femenin en tot non èster hemnes.

Masculinitat: Qualitat atribuïda socialment as òmes e qu'includís atributs que se considèren inerents o exclusius deth sòn genre: fòrça, iniciativa, autoritat, independéncia, competitivitat, valor, etc. Ei ua manifestacion culturau e, en conseqüéncia, resulte cambianta e modificabla.

Matriarcat: Credença estenuda en sègle XIX que defenie era existéncia d'ua societat estructurada sus era basa deth poder femenin, anterior ar assentament deth patriarcat.

Messatge de gènere: missatge que transmet cadun des agents socializadors entà bastir era deseabilitat sociala, en tot basar-se en gènere, de com an d'èster hemnes e òmes.

Metòdes cooperatius: metòdes d'ensenhament-aprenedissatge en contraposición as metòdes competitius.

Micromasclisme: Comportament o expression "invisible" de violéncia e dominacion, que tot soent, quauquì òmes realizen de forma abitua en entorn des relacions de parelha.

Minoria: grop social es experiéncias deth quau, valors socials, sexuals, politics, culturals, etc. Diferissen des valors dominants.

Misogínia: Forma de sexisme qu'implique òdi, refús e mensprètz pes hemnes.

Mobbing o assetjament morau en trabalh: violéncia psicològica extrèma, de forma sistematica e perlongada en temps, sus ua auta persona en lòc de trabalh, damb era fin de destrúir-la psicològica e socialment e provocar atau era sua renóncia o indusir-la ara dimission.

Naves masculinitats: procès en qué se bastís era masculinitat tradicionau entà bastir nau modèls de masculinitat en ua societat igualitària, e a on es valors, qualitats e sentiments des òmes non son es tradicionals, mès equitatius.

Orientacion sexual: ei era atraccion emocionau o sexual que se sent cap a ua auta persona. S'era atraccion ei entà quauquarrés deth madeish sèxe, parlam d'omosexualitat; s'ei a ua persona de desparièr sèxe, ei eterosexualitat; e era atraccion per personas d'andús sèxes se ditz bisexualitat.

Permis parentaus parièrs e intransferibles: comparason des permis en mairs e pairs, de forma obligatòria e intransferibla, 16 setmanes entà cada integrant dera pareilha. Entà qu'es òmes assumisquen es madeishi temps de suenhament des creatures.

Plans d'igualtat: estratègies encaminadas a arténher era participacion activa des hemnes en toti es entorns dera societat mejançant era definicion d'uns objectius que se concrèten en accions a cuert e miei tèrme. Es accions impliquen as desparières entitats dera Administracion Publica e as Agents Sociaus

Patriarcat: sistèma familhau e sociau, ideologic e politic ena qu'es òmes, a trauès dera fòrça, era pression dirècta, es rituaus, es tradicions, era lei, eth lenguatge, es costums, era educacion e era division deth trabalh, determinen quin ei o quin non ei eth papèr qu'es hemnes an d'interpretar, damb era fin d'èster, en tota circumstància, sometudes ar òme.

Perspectiva de genre: enfòc qu'a en consideracion es diferéncias entre hemnes e òmes en quinsevolha activitat o entorn.

Precipici de veire: fragilitat deth lòc de decision o cargue de responsabilitat assumida per ua hemna, deguda as barrères e prejudicis de genre.

Prejudici: idea que, maugrat èster faussa o simplificadora, s'accèpte coma se siguesse vertat, en èster basada en estereotips culturauments establidi.

Prejudici de genre: jutjament o opinion que se forme, sense auer es dades avientes e que da coma resultat ua discriminacion basada en genre.

Responsabilitats familhaus: son es qu'an òmes e hemnes e que deriven dera atencion e suenh de persones depenentes (menors, persones damb discapacitat, persones malautes, o persones granes)

Ròtles de genre: actituds, capacitats, comportaments, papèrs o foncions sociaus, e limitacions diferenciades en hemnes e òmes qu'ath delà, arriben a considerar-se coma "naturaus" maugrat qu' an ua origina culturau.

Segregacion Laborau des hemnes: hè referéncia ara concentracion des hemnes en determinades aucupacions e/o familhes professionaus que, generauments, se caracterizen per auer condicions d'emplec pòc satisfasent,baishi salaris e pògues oportunitats de formacion contínua e aqueriment de qualificacions hijudes. **Era segregacion pòt èster orizontau**, quan era concentracion se produsís en determinades aucupacions/familhes professionaus; e **verticau**, quan es hemnes se concentren en lòcs de baisha responsabilitat.

Sexisme: Actituds que favorissen e perpètuèn era desigualtat era jerarquizacion en tracte que reciben es hemnes en tot basar-se ena sua diferenciacion sexuau.

Sèxe: condicion organica que distinguís ara femelha deth mascle enes èsters umans, enes auti animaues e enes plantes.

Sexualitat: serie de condicions culturaus, sociaus, anatomiques, fisiologiques, emocionaus, afectives e de conducta, que caracterizen de manèra decisiva ar èster uman en totes es fases deth sòn desvolopament.

Socializacion: Procès d'interiorizacion de valors e comportaments provenenti der entorn en qué era hemna e er òme viuen, en tot arribar a assumir-les coma pròpris e naturaues.

Sororitat: Relacion o ligam d'afraïrament entre hemnes desparières, que se tròben e reconeïshen en feminisme, damb er objectiu d'amendrir era henerècla existenta entre era sua pròpria condicion e era des òmes. S'utilize entà referir-se a ua naua forma de relacion entre hemnes, coma fraies parières, en tot

trincar damb es relacions basades ena etica de competència, qu'er orde patriarcal a establert coma modèl entre es èsters humans.

Tet de veire: barrera invisibla qu'empedis as hemnes er accés a lòcs de responsabilitat. Formes de discriminacion indirècta qu'impedisson era promocion des hemnes.

Teoria feminista: teoria critica dera societat, er objectiu deth quau ei méter de manifestar qu'es prètzhèts assignadi istoricaments as hemnes non an era sua origina ena natura senon ena societat.

Tolerància zèro: resolucion formulada peth Parlament Europèu en 1997, qu'a coma objectiu modificar es actituds ena societat, de sòrta que, de cap manèra, se tolère o permete era violéncia contra es hemnes a nivèu individuau, collectiu e institucionau.

Trabalh productiu: ei era activitat reglamentada e reconeishuda juridica e socialment, a compdar dera Revolucion Industriau, coma aquera qu'a ua remuneracion economica. Demore donques atau, dehòra de dit concèpte, era activitat, tradicionalment realizada pes hemnes, en entorn domestic.

Trabalh reproductiu: ei era activitat non mercantilizada qu'a coma objectiu era reproduccion dera vida e que, en sòn sens més ample, arrenh a toti es prètzhèts, foncions e responsabilitats deth larèr, eth suenh des persones que lo intègren atau coma era mantenença e transmission des còdis identitaris. Eth trabalh reproductiu: compren aqueres activitats o prètzhèts imprescindibles o de besonh entara mantenença des persones e que non son comptabilizadas entre es activitats productives. Era poblacion, subjècte o objècte des madeishes, demore en abitatges familhaus e es activitats resulten classificades coma trabalh pas remunerat, generalment coma trabalh domestic. Son trabalhs realizadi majoritàriament pes hemnes qu'includisson eth suenh de persones deperentes.

Transexualitat: Se caracterize per presentar ua discordancia entre era identitat de genre e eth genre biologic.

Transversalitat: en coeducacion, supause er includiment dera perspectiva de genre ena elaboracion, desvolopament e seguiment de totes es accions qu'afecten, dirècta o indirèctaments, ara comunitat educativa.

Transversalitat de genre: integracion sistematica des situacions, prioritats e besonhs des hemnes e òmes, respectivaments, en totes es politiques e activitats, damb vistes a promòir era igualtat entre andús genres. Implique priorizar eth critèri de genre en tot çò que s'amie a tèrme.

Violència de genre: tèrme fixat ena “Conferéncia Mondiau sobre era hemna” en Pequín (1995) e que se definís coma tot acte de violéncia sexista qu'a coma resultat possible o reau un damatge de natura fisica, sexuau, psicologica, en tot includir es menaces, era coercion o era privacion arbitrària de libertat entàs hemnes, ja se produsisque ena vida publica o ena privada” Ei considerat coma eth crim mès frequent deth mon.

Visibilizacion: Accion de trèir ara lum eth legat des hemnes e tractar d'apraiar atau era injustícia cometuda per auer amagat ena istoriografia eth sòn pas e es sues peades pera istòria.

BIBLIOGRAFIA

- **Llei 17/2015, del 21 de juliol**, d'igualtat efectiva de dones i homes. Generalitat de Catalunya, Departament de Benestar Social i Família. Institut Català de les Dones.
- **LLeí 5/2008, de 24 d'abril**, del dret de les dones a eradicar la violència masclista. Generalitat de Catalunya, Departament d'Acció Social i Ciutadana. Institut Català de les Dones.
- **Plan estratègic de polítiques de hemnes deth Govern dera Generalitat de Catalunya 2012-2015**. Generalitat de Catalunya. Institut Català de les Dones.
- **Plan Estratégico de Igualdad de Oportunidades 2014-2016**. Instituto de la Mujer y para la Igualdad de Oportunidades.
- **Pla polítiques de dones del Maresme 2011-2015**. Conselh Comarcal del Maresme.
- **II Pla Municipal de Gènere 2015-2018** Ajuntament de Sant Just Desvern 2015-2018. Diputació de Barcelona.
- <http://dones.gencat.cat/ca/inici/>
- http://eapc.gencat.cat/ca/publicacions/col_leccio_eines_per_als_recurso_s_humans/7_guia_per_al_disseny_i_la_implantaci_del_pla_d_igualtat_d_oportunitats/